

Національна академія педагогічних наук України
Державний заклад вищої освіти
«Університет менеджменту освіти»
Навчально-науковий інститут менеджменту та психології

Т. Є. РОЖНОВА

УПРАВЛІННЯ
ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧИМ РОЗВИТКОМ
МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ
ОСВІТНІХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК

Навчально-методичний посібник

Київ – 2023

Затверджено на засіданні Вченої ради Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, протокол № 8 від 14 вересня 2023 року

Рецензенти:

Гриньова М. В. – доктор педагогічних наук, професор, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка;

Приходькіна Н. О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, адміністрування та спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Рожнова Т. Є. Управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук : навчально-методичний посібник для науково-педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» / Т. Є. Рожнова. – Київ : ННІМП ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 2023. – 90 с.

У навчально-методичному посібнику розкрито теоретико-методологічні засади та практичні аспекти управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук в умовах євроінтеграції України. Висвітлено сутність, структуру та особливості професійно-творчої компетентності здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки». Представлено концептуальні підходи та принципи управління професійно-творчим розвитком, авторську євроінтеграційну модель, обґрунтовану відповідно до європейських стандартів якості вищої освіти (ESG, EQF, DigCompEdu, Tuning Educational Structures).

Запропоновано авторську систему шести критеріїв діагностики професійно-творчої компетентності: професійно-компетентнісний, інтеграційно-європейський, інноваційно-дослідницький, мовленнєво-комунікативний, творчо-діяльнісний, рефлексивно-мотиваційний. Для кожного критерію детально розкрито показники, методи діагностики та рівні розвитку. Посібник містить розширену систему практичних завдань, рекомендації щодо педагогічного супроводу та самостійної роботи магістрантів, критерії оцінювання та форми контролю.

Видання підготовлено в межах виконання дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Призначено для науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», здобувачів вищої освіти магістерського рівня, методистів, гарантів освітніх програм, аспірантів і докторантів.

© Рожнова Т. Є., 2023

© ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ОСВІТНІХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК.....	10
1.1. Сутність та структура професійно-творчої компетентності.....	10
1.2. Європейський контекст підготовки магістрів освітніх, педагогічних наук.....	11
1.3. Виклики та пріоритети професійної підготовки в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення.....	13
РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧИМ РОЗВИТКОМ.....	15
2.1. Методологічні підходи до управління професійно-творчим розвитком..	15
2.2. Принципи управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів.....	16
РОЗДІЛ 3. КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ ДІАГНОСТИКИ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ.....	19
3.1. Професійно-компетентнісний критерій.....	19
3.2. Інтеграційно-європейський критерій.....	21
3.3. Інноваційно-дослідницький критерій.....	22
3.4. Мовленнєво-комунікативний критерій.....	23
3.5. Творчо-діяльнісний критерій.....	25
3.6. Рефлексивно-мотиваційний критерій.....	26
3.7. Рівні професійно-творчого розвитку.....	27
3.8. Методи діагностики.....	28

РОЗДІЛ 4. ТЕХНОЛОГІЇ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	30
4.1. Технологія адаптивного управління.....	30
4.2. Інноваційні форми організації навчання.....	30
4.3. Творчі методи навчання.....	31
РОЗДІЛ 5. ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ.....	33
5.1. Зміст педагогічного супроводу.....	33
5.2. Менторство та тьюторство.....	33
5.3. Розвиток рефлексивних компетентностей.....	34
РОЗДІЛ 6. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	36
6.1. Завдання за професійно-компетентнісним критерієм.....	36
6.2. Завдання за інтеграційно-європейським критерієм.....	36
6.3. Завдання за інноваційно-дослідницьким критерієм.....	39
6.4. Завдання за мовленнєво-комунікативним критерієм.....	40
6.5. Завдання за творчо-діяльнісним критерієм.....	42
6.6. Завдання за рефлексивно-мотиваційним критерієм.....	43
РОЗДІЛ 7. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ МАГІСТРАНТІВ ЩОДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	45
РОЗДІЛ 8. КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ.....	48
РОЗДІЛ 9. ТРЕНІНГИ ТА ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРАНТІВ.....	51
9.1. Тренінг «Європейський педагог: розвиток професійних компетентностей».....	51

9.2. Тренінг «Креативність у педагогічній діяльності».....	53
9.3. Тренінг «Рефлексивна майстерня магістранта».....	54
9.4. Творчі завдання для самостійної роботи.....	56
9.5. Тренінг «Дослідницький лідер: від ідеї до публікації».....	59
9.6. Тренінг «Мовленнєва майстерність магістранта».....	61
9.7. Творчі завдання інтегрованого характеру.....	63
9.8. Тренінг «Цифровий педагог: інструменти ХХІ століття».....	64
9.9. Майстер-класи у форматі онлайн та офлайн.....	66
ВИСНОВКИ.....	68
ГЛОСАРІЙ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	78
ДОДАТКИ.....	81
Додаток А. Анкета самооцінки професійно-творчого розвитку.....	81
Додаток Б. Індивідуальний план професійно-творчого розвитку.....	83
Додаток В. Структура рефлексивного щоденника магістранта.....	85
Додаток Г. Педагогічні кейси для розвитку компетентності.....	87

ВСТУП

Сучасна система вищої педагогічної освіти України переживає період глибоких трансформацій, зумовлених євроінтеграційними процесами, викликами воєнного часу, потребами повоєнного відновлення та необхідністю підготовки конкурентоспроможних фахівців для нової української школи. В цих умовах особливого значення набуває підготовка магістрів освітніх, педагогічних наук – майбутніх науково-педагогічних працівників, методистів, керівників закладів освіти, здатних не лише відтворювати наявні педагогічні практики, а й створювати інноваційні освітні продукти, здійснювати дослідницьку діяльність, впроваджувати передові технології навчання.

Професійно-творчий розвиток майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук є складним багатоаспектним процесом, що передбачає формування професійних компетентностей у поєднанні з розвитком творчого потенціалу, дослідницьких здібностей, інноваційного мислення, рефлексивної культури. Це вимагає від закладів вищої освіти створення спеціальної системи управління професійно-творчим розвитком, яка б забезпечила індивідуалізацію освітніх траєкторій, інтеграцію в європейський освітній простір, формування готовності до неперервного професійного саморозвитку.

Актуальність проблеми зумовлена низкою чинників, що мають як стратегічний, так і оперативний характер:

- інтеграція України в Європейський простір вищої освіти вимагає приведення підготовки магістрів у відповідність до європейських стандартів (ESG, Tuning Educational Structures, EQF, DigCompEdu);
- зростання вимог до творчого, інноваційного характеру педагогічної діяльності в умовах цифрової трансформації освіти та розвитку технологій штучного інтелекту;
- потреба в системному управлінні професійно-творчим розвитком магістрантів на основі чітких критеріїв та показників;
- необхідність створення науково-методичного забезпечення процесу професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів;
- відсутність комплексних навчально-методичних посібників, що інтегрують теоретичні засади, діагностичний інструментарій, практичні технології управління професійно-творчим розвитком;
- необхідність формування у майбутніх магістрів стійкості до сучасних викликів, зокрема, готовності працювати в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення.

Мета посібника – надати науково-педагогічним працівникам та здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня систематизоване науково-методичне забезпечення процесу управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук в умовах євроінтеграції та сучасних викликів у процесі професійної підготовки.

Завдання посібника:

1. Розкрити теоретичні основи професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук в контексті європейської інтеграції.
2. Представити концептуальні підходи та принципи управління професійно-творчим розвитком.
3. Обґрунтувати систему критеріїв та показників діагностики професійно-творчого розвитку.
4. Описати технології та форми організації освітнього процесу, спрямовані на професійно-творчий розвиток магістрантів.
5. Розкрити зміст педагогічного супроводу професійно-творчого розвитку.
6. Запропонувати систему практичних завдань для розвитку професійно-творчої компетентності.
7. Надати рекомендації магістрантам щодо самостійної роботи над професійно-творчим саморозвитком.
8. Представити систему контролю та оцінювання професійно-творчого розвитку.

Структура посібника відображає логіку дослідження проблеми: від теоретичних основ через концептуальні підходи, систему критеріїв та діагностики до технологій управління, педагогічного супроводу, практичних завдань і рекомендацій. Посібник складається з восьми розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг – 90 сторінок.

Особливістю посібника є представлення авторської системи шести критеріїв діагностики професійно-творчого розвитку (професійно-компетентнісний, інтеграційно-європейський, інноваційно-дослідницький, мовленнєво-комунікативний, творчо-діяльнісний, рефлексивно-мотиваційний) з детальним розкриттям показників кожного критерію, що забезпечує комплексну оцінку всіх аспектів професійно-творчого розвитку магістрантів. Запропонована система базується на принципах європейської рамки кваліфікацій (EQF), стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) та європейській рамці цифрових компетентностей педагогів (DigCompEdu).

Матеріали посібника апробовано в освітньому процесі ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка та інших закладах вищої освіти України при підготовці майбутніх магістрів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки». До участі в апробації було залучено респонденти ЗВО України, а також іноземні респонденти з Польщі, Словаччини та Грузії, що засвідчує не лише вітчизняну, а й міжнародну значущість запропонованих матеріалів.

Сподіваємося, що посібник стане корисним інструментом для науково-педагогічних працівників в організації професійної підготовки майбутніх магістрів та для самих здобувачів магістратури у їхньому професійно-творчому саморозвитку, що, своєю чергою, сприятиме формуванню

високопрофесійної педагогічної еліти України, здатної до творчої діяльності в умовах сучасних викликів.

Методологічна основа посібника. Теоретико-методологічну основу посібника становлять: концептуальні положення філософії освіти (В. Андрущенко, В. Кремень, В. Огнев'юк); теорія управління освітою (Г. Єльнікова, Л. Даниленко, В. Маслов, В. Олійник); концепції педагогічної творчості (С. Сисоєва, М. Гриньова); теорія компетентнісного підходу (Н. Бібік, О. Овчарук, О. Пометун); концепції андрагогіки та освіти дорослих (Л. Сігаєва, С. Сисоєва); ідеї європейської інтеграції вищої освіти (В. Луговий, Ж. Таланова); теорії психолого-педагогічного супроводу (О. Дубасенюк, Л. Хоружа). Інтеграція цих теоретико-методологічних засад дозволила розробити цілісну авторську концепцію управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук в умовах євроінтеграції.

Принципи побудови посібника. При підготовці навчально-методичного посібника автор керувалася такими принципами: системності - інтеграція теоретичних, методичних, діагностичних, практичних компонентів у єдину систему; науковості - опора на сучасні наукові дослідження у галузі управління освітою, педагогічної творчості, андрагогіки; практичної орієнтованості - спрямованість матеріалів на безпосереднє використання у практиці науково-педагогічної діяльності; доступності - чіткість викладу, зрозумілість для різних категорій читачів; інноваційності - врахування сучасних викликів цифрової трансформації освіти, європейської інтеграції; рефлексивності - інтеграція рефлексивних компонентів у всі частини посібника.

Особливості використання посібника. Навчально-методичний посібник може використовуватися: а) для організації освітнього процесу при підготовці магістрів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» - як основа для розробки силабусів навчальних дисциплін, методичного забезпечення; б) у системі післядипломної педагогічної освіти - для підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, які здійснюють підготовку магістрів; в) у системі самоосвіти магістрантів - для самостійного опрацювання матеріалів, виконання практичних завдань, ведення рефлексивної практики; г) у науково-методичній роботі кафедр - для розроблення та вдосконалення освітніх програм, упровадження нових форм та методів навчання.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ОСВІТНІХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК

1.1. Сутність та структура професійно-творчої компетентності

Професійно-творча компетентність майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук є інтегративною характеристикою особистості, що поєднує професійні знання, уміння, навички з творчими здібностями, інноваційним мисленням, дослідницькими компетентностями та готовністю до неперервного саморозвитку. Як зазначає М. В. Гриньова, педагогічна творчість виявляється у здатності педагога до нестандартного, оригінального розв'язання професійних завдань, у створенні якісно нових ідей, підходів, продуктів педагогічної діяльності [1, с. 27]. Творчий потенціал є невід'ємною складовою професіоналізму сучасного педагога вищої школи, який має не лише передавати знання, а й формувати у здобувачів освіти здатність до творчого мислення.

У контексті досліджень С. О. Сисоевої, професійно-творча компетентність визначається як «інтегральна якість особистості, що характеризується сукупністю особистісних і професійних якостей, знань, умінь, навичок, які забезпечують можливість здійснення педагогічної діяльності на високому рівні майстерності, постійної мотивації до творчого пошуку, інновацій, рефлексії» [17]. У структурі професійно-творчої компетентності в нашому дослідженні виділяємо такі взаємопов'язані компоненти:

Професійно-компетентнісний компонент включає інтегральну та загальні компетентності згідно зі Стандартом вищої освіти, спеціальні фахові компетентності (предметно-методичну, психолого-педагогічну, емоційно-етичну, інформаційну, цифрову, інклюзивну), гуманістичні цінності та студентоцентрований підхід. Цей компонент є фундаментальним, оскільки забезпечує професійну спроможність магістранта до здійснення науково-педагогічної діяльності в умовах сучасних викликів.

Інтеграційно-європейський компонент передбачає здатність до професійної діяльності згідно з європейськими стандартами, володіння цифровими компетентностями відповідно до DigCompEdu, готовність до академічної мобільності та міжнародної співпраці, сформованість європейської ідентичності, здатність до міжкультурної творчої взаємодії. Зазначений компонент відповідає сучасним пріоритетам національної освітньої політики та забезпечує входження українських педагогів у єдиний європейський освітній простір.

Інноваційно-дослідницький компонент охоплює здатність до самостійного проведення наукових досліджень, методологічну культуру, готовність до впровадження освітніх інновацій, інноваційну активність, участь у міжнародних дослідницьких проєктах, здатність до оригінальних наукових розвідок. Цей компонент має особливе значення для майбутніх магістрів-дослідників, оскільки забезпечує їхню готовність до пошукової діяльності.

Мовленнєво-комунікативний компонент охоплює мовленнєву культуру та грамотність, здатність використовувати різні стратегії комунікації, володіння державною мовою у професійній діяльності, комунікативну ефективність, мовленнєво-риторичний потенціал, міжкультурну та мовну компетентність, здатність до вербалізації мислення.

Творчо-діяльнісний компонент репрезентує креативну компетентність, практичну здатність до інноваційної діяльності, заохочення творчої активності, здатність до творчого самовираження, готовність до творчого розв'язання професійних проблем, оригінальність педагогічного мислення.

Рефлексивно-мотиваційний компонент поєднує здатність до самоаналізу, самооцінки, мотивацію до неперервного професійного розвитку, готовність до самовдосконалення, ціннісно-сміслові орієнтації, професійну ідентичність, відкритість до критики, рефлексивне ставлення до власного досвіду.

Усі шість компонентів взаємопов'язані та взаємозумовлені, утворюючи цілісну систему професійно-творчої компетентності майбутнього магістра. Сформованість одного компонента впливає на розвиток інших, а інтегральний показник професійно-творчого розвитку формується на основі гармонійного розвитку всіх складових. Це положення є вихідним для побудови авторської системи діагностики та управління професійно-творчим розвитком.

У межах нашого дослідження запропоновано авторське трактування поняття професійно-творчої компетентності майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук як інтегративної характеристики особистості здобувача, що поєднує професійні, дослідницькі, мовленнєві, творчі та рефлексивні здатності з ціннісно-мотиваційною спрямованістю на неперервний саморозвиток у контексті європейських стандартів якості вищої освіти. Зазначене трактування ґрунтується на положеннях Закону України «Про вищу освіту», Стандарту вищої освіти зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки», а також рекомендаціях European Higher Education Area щодо ключових компетентностей здобувачів другого циклу вищої освіти.

1.2. Європейський контекст підготовки магістрів освітніх, педагогічних наук

Інтеграція України в Європейський простір вищої освіти, започаткована приєднанням до Болонського процесу у 2005 році та офіційним наданням Україні статусу країни-кандидата в члени Європейського Союзу у 2022 році, висуває нові вимоги до підготовки магістрів освітніх, педагогічних наук. Європейські стандарти орієнтують національні системи вищої освіти на забезпечення якості, прозорості, мобільності, визнання кваліфікацій, що передбачає системне реформування підготовки фахівців педагогічної галузі.

Європейські стандарти підготовки магістрів. Сучасна європейська освітня парадигма ґрунтується на низці фундаментальних документів, які регламентують підготовку майбутніх магістрів: Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG, 2015), Європейська рамка кваліфікацій (EQF, 2017), Європейська рамка цифрових компетентностей для педагогів (DigCompEdu, 2017), Tuning Educational Structures in Europe (Tuning Project), Європейська кредитно-трансферна та накопичувальна система (ECTS). Зазначені документи визначають цілісну систему вимог до якості підготовки магістрів, забезпечення академічної мобільності, визнання дипломів та результатів навчання.

Європейська рамка кваліфікацій (EQF) визначає 8 рівнів кваліфікацій, де магістерський рівень (рівень 7) передбачає здатність до самостійних досліджень, критичного мислення, інноваційної діяльності, лідерства в команді, прийняття стратегічних рішень. Магістр освітніх, педагогічних наук, відповідно до вимог EQF, має володіти спеціалізованими знаннями в галузі освіти та суміжних дисциплінах, бути здатним до інтеграції знань з різних галузей, формулювати оригінальні наукові ідеї, керувати складними технологічними та професійними ситуаціями.

Стандарти і рекомендації ESG визначають принципи забезпечення якості освіти на трьох рівнях: стандарти забезпечення якості закладами освіти; стандарти зовнішнього забезпечення якості; стандарти діяльності агентств із забезпечення якості. Для підготовки магістрів освітніх, педагогічних наук особливого значення набувають принципи студентоцентрованості, постійного вдосконалення освітніх програм, прозорості процедур оцінювання, орієнтації на результати навчання.

Європейська рамка цифрових компетентностей DigCompEdu охоплює шість сфер цифрових компетентностей педагога: професійна залученість, цифрові ресурси, навчання та оцінювання, оцінювання, надання можливостей здобувачам, забезпечення цифрової компетентності здобувачів. Кожна сфера передбачає шість рівнів володіння (від A1 - Newcomer, до C2 - Pioneer), що дозволяє системно діагностувати та розвивати цифрові компетентності педагогів.

Tuning Educational Structures in Europe пропонує методологію формування результатів навчання та компетентностей за освітніми програмами. У межах проєкту Tuning розроблено профілі компетентностей за різними галузями знань, у тому числі для освітніх, педагогічних наук, що

забезпечує співставність кваліфікацій між університетами різних країн і дозволяє створювати спільні (joint) та подвійні (double degree) освітні програми.

Можливості академічної мобільності та міжнародної співпраці. Програма Erasmus+ є найбільшою програмою академічної мобільності в Європі, що передбачає можливість навчання та проходження стажування в європейських університетах для магістрантів і викладачів. У межах нової програми Erasmus+ (2021–2027) передбачено такі ключові дії: КА1 — навчальна мобільність (студенти, викладачі, адміністратори); КА2 — партнерства для співпраці (стратегічні партнерства, центри професійної досконалості, малі партнерства); КА3 — підтримка реформ освітньої політики; Жан Моне — підтримка викладання та досліджень з тематики ЄС.

Міжнародні професійні мережі та асоціації. Магістри освітніх, педагогічних наук мають можливість долучатися до міжнародних професійних мереж, серед яких: European Educational Research Association (EERA), European Association for International Education (EAIE), International Society for Technology in Education (ISTE), Association for Teacher Education in Europe (ATEE). Участь у міжнародних мережах забезпечує доступ до сучасних наукових досліджень, можливості публікації в міжнародних виданнях, участь у конференціях та літніх школах.

1.3. Виклики та пріоритети професійної підготовки в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення

Повномасштабна російська агресія, розпочата 24 лютого 2022 року, висунула перед системою вищої освіти України принципово нові виклики, які суттєво трансформували підходи до професійної підготовки майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук. Ці виклики мають як оперативний (необхідність забезпечення безперервності освітнього процесу в умовах активних бойових дій, частих повітряних тривог, відключень електроенергії), так і стратегічний характер (формування професійних кадрів для повоєнного відновлення України).

Адаптивність освітнього процесу. Магістри освітніх, педагогічних наук мають бути готовими до роботи в умовах гібридних форм навчання, поєднання очного, дистанційного та змішаного формату, оперативного переходу між форматами в разі загрози безпеці. Це потребує сформованості цифрових компетентностей, навичок організації онлайн-навчання, здатності до гнучкого реагування на зміни умов освітньої діяльності.

Психолого-педагогічна підтримка здобувачів освіти. Війна негативно впливає на психоемоційний стан як здобувачів, так і викладачів. Майбутній магістр має володіти основами психологічної підтримки, навичками створення безпечного освітнього середовища, методиками роботи зі здобувачами, які пережили травматичні події. Особливого значення

набуває здатність розпізнавати ознаки посттравматичного стресового розладу та своєчасно перенаправляти здобувачів до фахівців.

Формування національної ідентичності. Сучасні умови актуалізують необхідність формування в магістрантів стійкої національної ідентичності, патріотичних цінностей, критичного мислення щодо інформаційно-психологічних впливів. Це передбачає інтеграцію в зміст підготовки магістрів освітніх, педагогічних наук таких напрямів, як медіаграмотність, протидія дезінформації, формування інформаційної резильєнтності.

Цифрова трансформація освіти. Воєнний стан прискорив процеси цифровізації, що вимагає від магістрантів володіння сучасними цифровими інструментами, зокрема технологіями штучного інтелекту в освіті, системами управління навчанням (LMS), інструментами автоматизованого оцінювання, цифровими освітніми платформами. Особливого значення набуває здатність критично оцінювати освітні можливості нових технологій та етично їх застосовувати.

Підготовка до повоєнного відновлення. Майбутні магістри освітніх, педагогічних наук мають усвідомлювати свою роль у повоєнному відновленні України, що включає розбудову системи освіти на засадах європейських стандартів, підтримку реабілітації здобувачів освіти, які зазнали травматичних впливів війни, відновлення зруйнованої освітньої інфраструктури, розвиток системи подальшої реінтеграції внутрішньо переміщених осіб у освітньому просторі.

Стійкість і резильєнтність як професійні якості. Психологічна стійкість, резильєнтність, здатність працювати в умовах стресу та невизначеності - це ключові професійні якості майбутнього педагога вищої школи в сучасних умовах. Формування цих якостей має бути системним і базуватись на інтеграції теоретичних знань (з психології, педагогіки, конфліктології) з практичними тренінгами, рефлексивними сесіями, наставницькою підтримкою.

Зазначені виклики та пріоритети професійної підготовки магістрів освітніх, педагогічних наук в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення мають бути системно відображені в освітньо-професійних програмах, навчально-методичному забезпеченні, змісті дисертаційних досліджень здобувачів. Управління професійно-творчим розвитком магістрантів повинно враховувати ці виклики як невід'ємну складову професійної підготовки сучасного фахівця.

РОЗДІЛ 2

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧИМ РОЗВИТКОМ

2.1. Методологічні підходи до управління професійно-творчим розвитком

Управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук базується на поліпарадигмальному методологічному підході, що інтегрує комплекс взаємопов'язаних наукових підходів. Поліпарадигмальність забезпечує цілісне врахування всіх аспектів складного процесу професійно-творчого розвитку, дозволяє враховувати багатоаспектність феномену, його зв'язки з іншими педагогічними процесами. Методологічна основа управління професійно-творчим розвитком обґрунтована в працях В. І. Маслова [13], Г. В. Єльнікової [5], Л. І. Даниленко [3], В. І. Лугового [12] та інших українських учених, які заклали теоретичні засади сучасної педагогічної аксіології, акмеології, теорії педагогічного управління.

Системний підхід розглядає професійно-творчий розвиток як цілісну систему, що складається з взаємопов'язаних компонентів. Він забезпечує: розгляд професійно-творчого розвитку як цілісної системи з підпорядкованими елементами; виявлення системоутворюючих зв'язків між компонентами компетентності; забезпечення цілісності управлінського впливу; інтеграцію всіх форм і методів роботи з магістрантами; аналіз внутрішніх і зовнішніх системних зв'язків.

Компетентнісний підхід орієнтує підготовку магістрів на формування інтегральних, загальних та фахових компетентностей, що забезпечують готовність до науково-педагогічної діяльності. Він передбачає: орієнтацію на формування інтегральних, загальних та фахових компетентностей; визначення результатів навчання як комплексу знань, умінь, навичок, ставлень; забезпечення відповідності європейським стандартам якості вищої освіти; компетентнісно-орієнтовану побудову освітнього процесу.

Особистісно-орієнтований підхід ставить в центр освітнього процесу особистість магістранта з його індивідуальними особливостями, потребами, здібностями. Він передбачає: визнання магістранта суб'єктом освітнього процесу; врахування індивідуальних особливостей, інтересів, здібностей; створення індивідуальних освітніх траєкторій; розвиток особистісного потенціалу; гуманістичну спрямованість освітньої взаємодії.

Синергетичний підхід розглядає професійно-творчий розвиток як процес самоорганізації складної відкритої системи. Він забезпечує: розгляд професійно-творчого розвитку як самоорганізаційного процесу; врахування нелінійності розвитку; використання потенціалу синергетичної взаємодії

учасників освітнього процесу; розвиток здатності до самоорганізації магістрантів; забезпечення креативності освітнього середовища.

Діяльнісний підхід наголошує на тому, що компетентності формуються в процесі активної діяльності магістрантів. Він передбачає: формування компетентностей через активну діяльність; інтеграцію навчальної, дослідницької та практичної діяльності; орієнтацію на конкретні професійні дії та операції; розвиток через виконання реальних професійних завдань; формування досвіду самостійної професійної діяльності.

Андрагогічний підхід враховує особливості навчання дорослих, до яких належать магістранти. Він передбачає: врахування особливостей навчання дорослих; орієнтацію на життєвий та професійний досвід; самокерованість навчання; проблемно-орієнтоване навчання; партнерську взаємодію викладача та магістранта.

Аксіологічний підхід акцентує увагу на формуванні системи цінностей майбутнього педагога. Він забезпечує: формування системи цінностей майбутнього педагога; пріоритет гуманістичних цінностей; інтеграцію особистісних та професійних цінностей; розвиток ціннісно-смыслові сфери; формування професійної ідентичності.

Акмеологічний підхід спрямований на досягнення вершин професійного та особистісного розвитку, самоактуалізацію, реалізацію творчого потенціалу магістрантів.

Рефлексивний підхід передбачає розвиток здатності до самоаналізу, осмислення власного досвіду, критичного оцінювання діяльності, проєктування саморозвитку.

Інтеграційний підхід забезпечує міждисциплінарну інтеграцію знань, інтеграцію теорії та практики, науки та освіти, національних та європейських традицій.

2.2. Принципи управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів

Управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів здійснюється на основі системи взаємопов'язаних принципів, що забезпечують ефективність освітнього процесу. У межах нашого дослідження виокремлюємо такі принципи:

1. Принцип гуманізації – визнання цінності особистості магістранта, створення умов для його саморозвитку, самореалізації, самовизначення. Цей принцип реалізується через пріоритет особистісного розвитку, повагу до гідності здобувача, забезпечення сприятливого психологічного клімату.

2. Принцип студентоцентрованості – орієнтація на потреби, інтереси, здібності магістрантів, залучення їх до проєктування власної освітньої траєкторії. Цей принцип знайшов відображення в Стандартах і рекомендаціях ESG як один з ключових для забезпечення якості вищої освіти.

3. Принцип індивідуалізації – облік індивідуальних особливостей, здібностей, темпу розвитку кожного магістранта, створення індивідуальних планів розвитку. Принцип забезпечує максимальну адаптацію освітнього процесу до потреб конкретного здобувача.

4. Принцип інтеграції – поєднання теорії та практики, науки та освіти, вітчизняного та європейського досвіду, міждисциплінарна інтеграція. Цей принцип реалізується через інтеграцію навчальних дисциплін, зв'язок навчання з науково-дослідною роботою, поєднання університетської підготовки з практичною діяльністю в закладах освіти.

5. Принцип інноваційності – спрямованість на впровадження інновацій, розвиток творчого, інноваційного мислення, експериментування. Принцип передбачає використання інноваційних освітніх технологій, заохочення оригінальних рішень, підтримку експериментальних проєктів магістрантів.

6. Принцип діалогічності – партнерська взаємодія викладача та магістранта, діалог як основа навчання, полілог ідей та позицій. Принцип забезпечує демократичність освітнього процесу, розвиток комунікативних та рефлексивних здібностей.

7. Принцип рефлексивності – розвиток здатності до самоаналізу, осмислення досвіду, критичного мислення, проєктування саморозвитку. Цей принцип реалізується через ведення рефлексивних щоденників, проведення рефлексивних сесій, навчання техніки рефлексії.

8. Принцип неперервності – орієнтація на life-long learning, формування готовності до безперервного професійного саморозвитку. Принцип передбачає формування мотивації до самоосвіти, розвиток метакогнітивних навичок, навчання ефективних стратегій самостійного навчання.

9. Принцип академічної свободи – надання магістрантам права вибору тем досліджень, методів роботи, освітніх компонентів. Принцип забезпечує автономність наукового пошуку, розвиток самостійності, відповідальності за освітні результати.

10. Принцип академічної доброчесності – дотримання етичних норм, чесності, відповідальності у науковій та навчальній діяльності. Принцип реалізується через системне формування культури академічної доброчесності, навчання правилам цитування, перевірку робіт на ознаки плагіату.

11. Принцип євроінтеграційної спрямованості – орієнтація на європейські стандарти якості вищої освіти, формування європейської ідентичності, розвиток здатності до міжкультурної взаємодії. Цей принцип є новим для нашого дослідження та віддзеркалює стратегічний напрям розвитку вітчизняної системи вищої освіти.

12. Принцип цифрової трансформації – інтеграція цифрових технологій в освітній процес, розвиток цифрових компетентностей магістрантів, використання можливостей штучного інтелекту в освіті. Принцип враховує сучасні тенденції розвитку освіти та потреби ринку праці.

Зазначені принципи утворюють єдину систему та реалізуються в комплексі, забезпечуючи ефективне управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук в умовах сучасних викликів.

РОЗДІЛ 3

КРИТЕРІЙ ТА ПОКАЗНИКИ ДІАГНОСТИКИ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ

З метою діагностики професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук розроблено систему авторських критеріїв: професійно-компетентнісний, інтеграційно-європейський, інноваційно-дослідницький, мовленнєво-комунікативний, творчо-діяльнісний, рефлексивно-мотиваційний. Кожен критерій деталізовано через систему показників, що забезпечує можливість багатовимірної діагностики.

Компетентнісний підхід, як зауважує В. Химинець, переміщує акценти із процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку здатності практично діяти і творчо застосовувати здобуті знання й набутий досвід у різних ситуаціях [24]. Розглянемо детально кожен критерій з конкретними показниками.

3.1. Професійно-компетентнісний критерій

Професійно-компетентнісний критерій професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук визначає рівень сформованості професійних компетентностей, необхідних для успішної науково-педагогічної діяльності.

ПОКАЗНИКИ професійно-компетентнісного критерію:

1. Інтегральна та загальні компетентності.

Відповідно до освітньо-професійної програми згідно зі Стандартом вищої освіти України підготовки магістра за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

2. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

2.1. Предметно-методична компетентність:

- досконале володіння педагогічними знаннями та вміннями;
- уміння створювати чіткі, логічні та сучасні робочі програми (силабуси), що відповідають освітнім стандартам та орієнтовані на результати навчання;
- здатність ефективно планувати, організовувати, здійснювати, аналізувати освітній процес у сфері вищої освіти;
- володіння широким спектром інтерактивних, проблемних, дослідницьких, творчих методів навчання (дизайн-мислення, SCAMPER, мозковий штурм, кейс-метод тощо) у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців.

2.2. Психолого-педагогічна компетентність:

- компетентність педагогічного партнерства;

- розуміння психологічних процесів, що відбуваються під час освітнього процесу;
- здатність стимулювати пізнавальну активність та внутрішню мотивацію здобувачів;
- надання психологічної підтримки в складних навчальних ситуаціях;
- здатність створювати атмосферу формування мотивації, професійних цінностей, академічної доброчесності та громадянської позиції здобувачів вищої освіти.

2.3. Емоційно-етична компетентність:

- дотримання моральних норм та професійних стандартів;
- усвідомлення соціальної відповідальності за якість підготовки майбутніх фахівців;
- повага до особистості здобувача, незалежно від його поглядів, національності чи соціального статусу;
- дотримання кодексу етики викладача;
- здатність керувати власними емоціями, виявляти емпатію, повагу до здобувачів та колег, дотримуватися етичних норм.

2.4. Інформаційна та медіакомпетентність:

- здатність до критичної оцінки інформації та аналізу джерел щодо їхньої надійності, упередженості, академічної доброчесності та наукової обґрунтованості;
- уміння створювати якісні, мультимедійні та візуально привабливі навчальні матеріали (презентації, відеолекції, інфографіку, інтерактивні схеми);
- навички протидії дезінформації, медіаграмотність, формування інформаційної резильєнтності у здобувачів.

2.5. Цифрова компетентність:

- впевнене володіння системами управління навчанням (LMS, наприклад Moodle, Google Classroom);
- володіння інструментами для організації онлайн-взаємодії (Zoom, Google Meet, MS Teams);
- володіння інноваційними технологіями оцінювання програмних результатів навчання;
- застосування цифрових інструментів для автоматизованого тестування та зворотного зв'язку зі здобувачами (Kahoot!, Google Forms, спеціалізовані плагіни);
- володіння техніками візуалізації даних;
- етичне використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі (ChatGPT, Gemini, Claude та ін.) із дотриманням принципів академічної доброчесності.

2.6. Гуманність і студентоцентризм:

- здатність до повноправної педагогічної взаємодії між викладачем і здобувачем вищої освіти;
- сприйняття здобувача як суб'єкта освітнього процесу;
- відмова від авторитарних методів навчання;

- фокусування на результатах навчання здобувачів;
- надання здобувачам права вибору (курси за вибором, теми для досліджень, методи роботи, графік консультацій);
- можливість впливати на зміст та методику навчання.

2.7. Інклюзивна компетентність:

- усвідомлення цінності кожної особистості та безумовна повага до прав здобувачів з особливими освітніми потребами;
- розуміння ролі інклюзії як важливого чинника соціальної справедливості та демократизації суспільства;
- уміння модифікувати зміст, методи та форми подачі інформації;
- здатність коректно адаптувати процедури контролю знань здобувачів з особливими освітніми потребами;
- готовність працювати з ветеранами війни, внутрішньо переміщеними особами, особами, які постраждали внаслідок бойових дій.

3.2. Інтеграційно-європейський критерій

Інтеграційно-європейський критерій професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук визначає рівень готовності до інтеграції в європейський освітній простір, здатності працювати згідно з європейськими стандартами.

ПОКАЗНИКИ інтеграційно-європейського критерію:

1. Здатність до професійної підготовки здобувачів вищої освіти згідно з європейськими стандартами.

2. Дотримання відповідності професійної підготовки європейським стандартам:

- відповідність освітніх вимог та результатів навчання магістрантів Європейській рамці кваліфікацій (EQF);
- дотримання Tuning Educational Structures для забезпечення співставності кваліфікацій;
- реалізація принципів ESG у внутрішньому забезпеченні якості освіти.

3. Володіння належним рівнем цифрових компетентностей:

- відповідно до Європейської рамки цифрових компетентностей для педагогів (DigCompEdu);
- здатність використовувати цифрові інструменти для організації навчання здобувачів за європейськими стандартами.

4. Здатність до академічної мобільності та міжнародної співпраці:

- участь у програмах студентської мобільності (Erasmus+, двосторонні угоди);
- проходження практики та стажування в європейських закладах освіти;
- участь у міжнародних літніх школах та інтенсивних програмах;
- співпраця з європейськими здобувачами та викладачами.

5. Готовність до інтеграції в європейський освітній простір:

- знання європейських систем забезпечення якості освіти (ESG – Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area);
- володіння принципами ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System);
- розуміння європейських підходів до оцінювання;
- готовність до роботи в рамках європейських освітніх проєктів;
- здатність до адаптації європейського досвіду до національних умов з урахуванням регіональної специфіки.

6. Сформованість європейської ідентичності:

- ключовий складник професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук, що працюватимуть в умовах європейської інтеграції.

7. Здатність до розвитку міжкультурної творчої взаємодії:

- здатність до генерування нових ідей та рішень через діалог культур;
- інтеграція різних культурних перспектив у творчий процес.

8. Здатність інтегрувати елементи різних культурних педагогічних традицій:

- уміння створювати полікультурні освітні проєкти;
- готовність до творчої адаптації європейського досвіду з урахуванням національних особливостей;
- здатність використовувати багатомовність як ресурс для креативності;
- уміння організувати міжнародні творчі освітні ініціативи.

3.3. Інноваційно-дослідницький критерій

Інноваційно-дослідницький критерій професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук визначає рівень сформованості дослідницьких компетентностей та здатності до інноваційної діяльності.

ПОКАЗНИКИ інноваційно-дослідницького критерію:

1. Розвиненість дослідницьких компетентностей:

- здатність генерувати якісний науково-педагогічний контент (магістерські дисертації, наукові статті, методичні рекомендації), що вирізняється логічністю, аргументованістю та оригінальністю викладу;
- здатність до самостійного проведення наукових досліджень та впровадження їхніх результатів в освітню практику.

2. Володіння методологією педагогічного дослідження:

- здатність до критичного аналізу наукової літератури та синтезу результатів;
- навички планування та проведення емпіричних досліджень;
- уміння презентувати результати досліджень у наукових публікаціях та на конференціях;
- готовність до участі в міжнародних дослідницьких проєктах;

- володіння сучасними інструментами наукового аналізу даних (SPSS, R, програмні засоби для якісного аналізу).

3. Інноваційна активність здобувачів вищої освіти:

- готовність до впровадження освітніх інновацій;
- використання нових ідей та методів педагогічної діяльності;
- здатність до розробки та впровадження інноваційних педагогічних технологій;
- готовність використовувати сучасні методи навчання та оцінювання;
- здатність до створення інноваційного освітнього середовища.

4. Участь у міжнародному науковому співробітництві:

- обмін досвідом, розвиток наукових мереж та підвищення якості досліджень;
- участь у європейських дослідницьких програмах (Horizon Europe, Marie Skłodowska-Curie Actions);
- публікаційна активність у міжнародних наукових виданнях, що індексуються в Scopus та Web of Science;
- участь у міжнародних наукових конференціях та семінарах.

5. Науково-педагогічне співробітництво:

- співробітництво з європейськими університетами та дослідницькими центрами;
- членство в міжнародних наукових товариствах та мережах;
- уміння адаптувати європейський інноваційний досвід до вітчизняної системи вищої освіти.

6. Здатність до розвитку дослідницької творчості:

- уміння використовувати методологічні підходи до керівництва науково-дослідними проектами здобувачів вищої освіти.

7. Здатність до оригінальних досліджень:

- формулювання нових наукових проблем та створення інноваційних методологічних підходів;
- уміння формулювати оригінальні дослідницькі питання та гіпотези;
- навички синтезу знань з різних наукових галузей (міждисциплінарність);
- готовність до експериментування з новими дослідницькими інструментами;
- здатність до нестандартної інтерпретації емпіричних даних.

8. Уміння презентувати результати досліджень у креативних форматах:

- інфографіка, відеоанотації, інтерактивні постери;
- на університетському, загальнонаціональному та міжнародному рівнях;
- у форматі академічних блогів, подкастів, наукових ютуб-каналів.

3.4. Мовленнєво-комунікативний критерій

Мовленнєво-комунікативний критерій професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук визначає рівень розвитку комунікативної компетентності, мовленнєвої культури та здатності до ефективної професійної комунікації.

ПОКАЗНИКИ мовленнєво-комунікативного критерію:

1. Мовленнєва культура та грамотність:

- високий рівень грамотності та стилістичної доречності, що є зовнішнім проявом внутрішньої культури мислення педагога;
- дотримання орфоепічних, лексичних, граматичних та стилістичних норм української мови у професійному спілкуванні;
- відсутність суржику, русизмів, стилістичних помилок.

2. Здатність використовувати різні стратегії комунікації:

- використання державної та іноземної мов у професійній та науковій діяльності у сфері освіти;
- уміння коректно та однозначно використовувати фахову термінологію освітніх, педагогічних та наукових наук.

3. Володіння гнучкістю та креативністю використання державної мови:

- в усній і письмовій формі для розв'язання професійно-педагогічних, дослідницьких завдань;
- уміння чітко й аргументовано висловлювати свої думки;
- ефективно спілкуватися зі здобувачами та колегами;
- володіння професійною лексикою.

4. Комунікативна ефективність:

- здатність досягати поставлених комунікативних цілей;
- діалогічна майстерність;
- уміння проводити ефективні консультації здобувачам;
- володіння техніками публічних виступів і демонстрації власних проєктів щодо науково-педагогічної діяльності.

5. Розвиненість мовленнєво-риторичного потенціалу:

- здатність швидко аналізувати й за потреби передавати отриману інформацію;
- виявляти логічні суперечності;
- формулювати нові гіпотези чи рішення в усній чи письмовій формі.

6. Здатність до доцільної мовленнєвої експресивності:

- уміння емоційно та образно забарвлювати мовлення (де це є доречним);
- для мотивації здобувачів та підвищення інтересу до навчального матеріалу.

7. Сформованість міжкультурної та мовної компетентності:

- здатність використовувати професійне та комунікативне мовлення іноземною мовою (переважно англійською) для міжнародної співпраці та інтеграції в освітній простір ЄС;
- володіння англійською та/або іншими європейськими мовами не нижче, ніж рівень B2, а для академічної діяльності – C1;
- здатність до міжкультурної комунікації в професійних ситуаціях;

- готовність до роботи у багатомовному освітньому середовищі;
- розуміння культурних особливостей європейських освітніх систем.

8. Здатність до вербалізації мислення:

- здатність до критичного мислення у процесі мовлення;
- уміння підкріплювати висловлені ідеї достовірними фактами, доказами, науковими джерелами та логічними висновками;
- здатність ефективно брати участь у наукових дискусіях;
- відстоювати свою точку зору;
- коректно спростовувати аргументи опонентів, зберігаючи при цьому етикет спілкування.

3.5. Творчо-діяльнісний критерій

Творчо-діяльнісний критерій професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук визначає рівень розвитку креативності, здатності до творчої професійної діяльності та інноваційного мислення.

ПОКАЗНИКИ творчо-діялісного критерію:

1. Розвиненість креативної компетентності:

- відповідно до європейських рамок творчості;
- здатність генерувати нові ідеї;
- критично мислити;
- брати участь у інноваційних процесах;
- ефективно реалізовувати творчі задуми.

2. Практична здатність до інноваційної діяльності:

- готовність до проектування та впровадження нових освітніх рішень;
- перехід від знань до конкретних творчих дій;
- критичне оцінювання та відбір нових ідей;
- здатність до самостійної роботи, ініціативність та готовність вирішувати проблеми.

3. Здатність до заохочення творчої активності:

- заохочення творчої активності здобувачів вищої освіти – майбутніх фахівців;
- до прояву творчості при виконанні навчальних завдань;
- до оригінальних підходів з метою вирішення педагогічних завдань;
- пропонування творчих завдань, що потребують генерування нових ідей, експериментування та розробки власних педагогічних технологій.

4. Здатність до творчого самовираження:

- розвиток власного оригінального стилю педагогічної діяльності;
- творча інтерпретація педагогічних явищ;
- оригінальність у виборі засобів навчання;
- креативність у плануванні занять.

5. Готовність до творчого розв'язання професійних проблем:

- здатність застосовувати техніки розв'язання творчих задач (TRIZ, дизайн-мислення, латеральне мислення Е. де Боно);
- комплексний підхід до проблемних ситуацій;
- розгляд альтернативних рішень;
- оцінка інноваційних можливостей.

6. Оригінальність педагогічного мислення:

- уміння бачити педагогічні явища під новим кутом зору;
- створення нестандартних освітніх продуктів;
- здатність до парадоксального мислення;
- комбінування ідей з різних джерел;
- креативна адаптація відомих рішень до нових контекстів.

7. Розвиненість художньо-естетичного смаку:

- уміння створювати естетично привабливі освітні продукти;
- дизайн презентаційних матеріалів;
- візуалізація навчального матеріалу;
- розуміння принципів візуальної комунікації.

3.6. Рефлексивно-мотиваційний критерій

Рефлексивно-мотиваційний критерій професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук визначає рівень розвитку рефлексивних здібностей, мотивації до професійного саморозвитку, ціннісно-смыслових орієнтацій.

ПОКАЗНИКИ рефлексивно-мотиваційного критерію:

1. Здатність до самоаналізу та самооцінки:

- уміння здійснювати критичний самоаналіз власної діяльності;
- адекватність самооцінки;
- здатність визначати сильні сторони та зони розвитку;
- уміння здійснювати рефлексію за моделями (Гіббса, Колба, Дрискола).

2. Мотивація до неперервного професійного розвитку:

- стійка внутрішня мотивація до самовдосконалення;
- готовність інвестувати час та ресурси в саморозвиток;
- прагнення до досягнення професійних висот;
- орієнтація на life-long learning.

3. Готовність до самовдосконалення:

- активна участь у програмах підвищення кваліфікації;
- опрацювання нової професійної літератури;
- освоєння нових технологій та методик;
- систематична самоосвіта.

4. Ціннісно-смыслові орієнтації:

- сформованість гуманістичних професійних цінностей;
- прийняття цінностей академічної доброчесності;
- патріотизм, національна ідентичність;

- європейські демократичні цінності;
- повага до прав людини, толерантність.

5. Сформованість професійної ідентичності:

- чітке усвідомлення власної професійної ролі;
- приналежність до професійної спільноти;
- прийняття професійних норм та цінностей;
- формування професійного бачення (vision).

6. Відкритість до критики:

- готовність приймати конструктивну критику;
- уміння аналізувати помилки;
- використання зворотного зв'язку для розвитку;
- здатність до самокорекції.

7. Рефлексивне ставлення до власного досвіду:

- регулярне ведення рефлексивного щоденника;
- аналіз професійних ситуацій;
- трансформація досвіду в знання;
- використання різних моделей рефлексії.

8. Стресостійкість та резильєнтність:

- здатність працювати в умовах стресу та невизначеності;
- навички саморегуляції емоційного стану;
- уміння долати професійні труднощі;
- стратегії запобігання професійному вигоранню.

3.7. Рівні професійно-творчого розвитку

На основі діагностики за шістьма критеріями визначаються рівні професійно-творчого розвитку магістрантів. У межах нашого дослідження виокремлюємо три рівні професійно-творчого розвитку:

Високий рівень (86-100 балів):

- системно сформовані всі компоненти професійно-творчої компетентності;
- високий рівень дослідницьких компетентностей, наявність публікацій у фахових та міжнародних виданнях;
- активна міжнародна співпраця, участь у програмах академічної мобільності;
- вільне володіння іноземними мовами (C1 і вище);
- виражена креативність, здатність до інноваційної діяльності;
- стійка внутрішня мотивація до неперервного професійного розвитку;
- розвинена рефлексія, ведення професійного портфоліо.

Середній рівень (66-85 балів):

- достатня сформованість основних компонентів професійно-творчої компетентності;
- достатні дослідницькі компетентності, наявність окремих публікацій;

- епізодична міжнародна співпраця;
- володіння іноземними мовами (B2);
- періодичні прояви творчості та інноваційності;
- усвідомлена потреба в саморозвитку;
- елементи рефлексивної практики.

Низький рівень (50-65 балів):

- базовий рівень професійних знань;
- обмежена дослідницька активність;
- відсутність міжнародної співпраці;
- початковий рівень іноземних мов (B1);
- репродуктивний характер професійної діяльності;
- недостатня мотивація до саморозвитку;
- несистемна рефлексія.

3.8. Методи діагностики

Для діагностики професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук використовується комплекс взаємодоповнюючих методів:

1. Методи самодіагностики:

- анкета самооцінки професійно-творчого розвитку (Додаток А);
- SWOT-аналіз власного розвитку;
- ведення рефлексивного щоденника;
- самоаналіз за шістьма критеріями.

2. Методи експертного оцінювання:

- оцінка викладачами та науковими керівниками;
- експертна оцінка компетентними фахівцями;
- метод Дельфі для узгодження оцінок;
- кваліметричне факторно-критеріальне моделювання.

3. Методи спостереження:

- систематичне спостереження за навчально-науковою діяльністю магістрантів;
- аналіз поведінки в типових та нестандартних ситуаціях;
- фіксація проявів творчої активності;
- аналіз продуктів навчальної та наукової діяльності.

4. Методи тестування:

- стандартизовані тести знань;
- тести креативності (Е. Торренса, Дж. Гілфорда);
- тести мотивації досягнень;
- опитувальники професійних інтересів.

5. Аналіз продуктів діяльності:

- аналіз наукових публікацій;
- оцінка методичних розробок;

- аналіз навчальних проєктів;
- експертиза кваліфікаційних робіт.

6. Анкетування та інтерв'ю:

- структуровані анкети для магістрантів та викладачів;
- напівструктуровані інтерв'ю;
- фокус-групові обговорення;
- опитування роботодавців.

7. Портфоліо як метод оцінювання:

- комплексний аналіз професійних досягнень;
- динаміка розвитку за період навчання;
- докази сформованості компетентностей за кожним критерієм;
- рефлексивний компонент.

РОЗДІЛ 4

ТЕХНОЛОГІЇ ТА ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

4.1. Технологія адаптивного управління

Технологія адаптивного управління професійно-творчим розвитком, теоретичні основи якої розробила Г. В. Єльнікова [5], передбачає гнучкий, динамічний підхід до управління, що адаптується до змінюваних умов та індивідуальних потреб магістрантів. Адаптивне управління професійно-творчим розвитком характеризується такими ключовими особливостями:

- гнучкість і динамічність освітнього процесу;
- індивідуалізація освітніх траєкторій;
- оперативне реагування на зміни внутрішніх та зовнішніх умов;
- використання зворотного зв'язку для коригування процесу;
- залучення магістрантів як суб'єктів управління;
- використання сучасних цифрових технологій;
- моніторинг прогресу в реальному часі.

Етапи реалізації адаптивного управління:

1. **Діагностичний** - комплексна діагностика рівня розвитку за шістьма критеріями, виявлення індивідуальних особливостей.
2. **Проектувальний** - розробка індивідуального плану розвитку, постановка цілей за SMART-критеріями.
3. **Організаційно-діяльнісний** - реалізація плану через активні форми та методи навчання.
4. **Моніторинговий** - систематичне відстеження прогресу, виявлення ускладнень.
5. **Корекційний** - внесення змін у траєкторію розвитку на основі моніторингу.
6. **Рефлексивний** - підсумкова рефлексія, аналіз досягнень, постановка нових цілей.

4.2. Інноваційні форми організації навчання

У контексті управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів використовуються такі інноваційні форми організації навчання:

Творчі лабораторії - простори для експериментування, генерування ідей, створення інноваційних освітніх продуктів. Реалізуються у форматі регулярних зустрічей групи магістрантів з модератором (досвідченим викладачем), де відбувається спільна творча робота над освітніми проектами.

Проектні студії - форма організації навчання, орієнтована на розробку та реалізацію конкретних освітніх проектів. Передбачає поетапну роботу: ідея → концепція → планування → реалізація → апробація → аналіз

результатів. Студії можуть бути міждисциплінарними та об'єднувати магістрантів з різних освітніх програм.

Наукові семінари - регулярні зустрічі магістрантів та викладачів для обговорення актуальних наукових проблем, результатів власних досліджень, новітніх публікацій у галузі освіти. Сприяють формуванню наукової культури, академічних компетентностей.

Майстер-класи - заняття провідних фахівців у певній галузі для демонстрації власних професійних технік, методик, підходів. Можуть проводитись як вітчизняними, так і запрошеними іноземними експертами.

Воркшопи - інтерактивні практичні заняття з активним залученням учасників до спільної роботи над конкретною темою або проблемою. Передбачають високий рівень практичної діяльності, групову роботу, обмін досвідом.

Онлайн-курси - дистанційні курси на цифрових платформах, що забезпечують гнучкість, доступність, можливість опанування матеріалу в індивідуальному темпі. Можуть бути авторськими (створеними викладачами програми) або зовнішніми (від провідних світових університетів через Coursera, edX, FutureLearn).

Гібридні (бленд) форми навчання - поєднання очного та дистанційного навчання, що актуально в умовах воєнного часу. Дозволяють підтримувати безперервність освітнього процесу за різних обставин.

Літні школи - інтенсивні короткострокові освітні програми (1-2 тижні), що проводяться під час літніх канікул. Можуть мати міжнародний характер та забезпечувати мобільність здобувачів.

4.3. Творчі методи навчання

Творчі методи навчання використовуються для розвитку креативності, інноваційного мислення, здатності до нестандартних рішень. До основних творчих методів належать:

Метод дизайн-мислення (Design Thinking) - п'ятиетапний процес: емпатія → визначення проблеми → ідеяція → прототипування → тестування. Орієнтований на створення інноваційних рішень з фокусом на потреби користувача (у випадку освітніх проєктів — здобувачів освіти).

SCAMPER - метод модифікації існуючих ідей та продуктів за сімома параметрами: Substitute (замінити), Combine (об'єднати), Adapt (адаптувати), Modify (модифікувати), Put to other use (використати по-іншому), Eliminate (виключити), Reverse (обернути).

Мозковий штурм (Brainstorming) - метод колективної генерації ідей з відкладеною критикою. Передбачає активну участь усіх учасників, заохочення нестандартних ідей, синтез різних позицій.

Метод TRIZ (Теорія розв'язання винахідницьких задач) - систематичний підхід до розв'язання творчих проблем через виявлення суперечностей та використання типових прийомів їх вирішення.

Латеральне мислення Е. де Бono - техніки нестандартного мислення, зокрема «Шість капелюхів мислення», що передбачає послідовний розгляд проблеми з різних позицій (фактів, емоцій, переваг, ризиків, креативу, контролю).

Сторітелінг (Storytelling) - метод подачі інформації через розповідання історій, що сприяє кращому запам'ятовуванню, емоційному залученню, формуванню ціннісних орієнтирів.

Гейміфікація - застосування ігрових елементів у неігрових контекстах, зокрема в освіті. Включає бали, рівні, нагороди, лідерські таблиці, наративи. Підвищує мотивацію та залученість здобувачів.

Кейс-метод (Case Study) - аналіз реальних професійних ситуацій з подальшим виробленням рішень. Розвиває аналітичне мислення, здатність застосовувати теоретичні знання на практиці.

Інтерактивні лекції - лекції з активним залученням здобувачів через запитання, обговорення, мікрозавдання, опитування з використанням цифрових інструментів (Mentimeter, Slido).

Перевернуте навчання (Flipped Classroom) - модель, при якій теоретичний матеріал здобувачі вивчають самостійно (через відеолекції, тексти), а в аудиторії проходять практичні, дискусійні, проектні форми роботи.

РОЗДІЛ 5

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ

5.1. Зміст педагогічного супроводу

Педагогічний супровід професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів є системною діяльністю, спрямованою на підтримку індивідуальної освітньої траєкторії кожного здобувача. Зміст педагогічного супроводу охоплює такі напрями:

- індивідуальна діагностика рівня розвитку за шістьма критеріями;
- розробка індивідуального плану професійно-творчого розвитку (Додаток Б);
- консультування з питань навчання та дослідницької діяльності;
- підтримка участі у міжнародних програмах та проєктах;
- сприяння публікаційній активності;
- організація рефлексивних сесій;
- моніторинг прогресу та коригування траєкторії;
- психоемоційна підтримка в умовах сучасних викликів.

Принципи педагогічного супроводу: індивідуалізація - урахування особливостей кожного магістранта; систематичність - регулярність взаємодії; партнерство — суб'єкт-суб'єктна взаємодія; конфіденційність - повага до приватності здобувача; орієнтація на сильні сторони - фокус на позитивних аспектах розвитку.

5.2. Менторство та тьюторство

Тьюторський супровід є важливою складовою педагогічного супроводу. Тьютор - педагогічний працівник, який здійснює індивідуальний супровід магістранта.

Функції тьютора:

- допомога у визначенні освітніх цілей;
- підтримка у виборі освітньої траєкторії;
- консультування з питань наукової роботи;
- навчання навичкам самоорганізації;
- розвиток рефлексивних здібностей;
- мотивація до саморозвитку;
- моніторинг прогресу;
- сприяння формуванню професійних мереж.

Менторство є наставницькою формою підтримки. Ментор – досвідчений науково-педагогічний працівник або випускник програми, який ділиться досвідом та надає підтримку.

Форми менторства:

- індивідуальні зустрічі (1-on-1 mentoring);
- спостереження за роботою ментора;
- спільна робота над проєктами;
- обговорення професійних викликів;
- поради щодо кар'єрного розвитку;
- групове менторство;
- реєр-менторство (між магістрантами).

Етапи менторського процесу: встановлення стосунків (rapport building); постановка цілей; робоча фаза (регулярні зустрічі, виконання завдань); оцінка прогресу; завершення менторського циклу та визначення подальшої співпраці.

5.3. Розвиток рефлексивних компетентностей

Рефлексія є ключовим механізмом професійно-творчого розвитку, що забезпечує усвідомлення власного досвіду, критичну оцінку діяльності, проєктування саморозвитку. Розвиток рефлексивних компетентностей реалізується через такі форми та методи:

- ведення щоденників професійного розвитку;
- рефлексивні есе після завершення модулів;
- групові рефлексивні семінари;
- відеорефлексія (аналіз записів власних занять);
- peer-feedback (взаємна рефлексія);
- портфоліо як інструмент рефлексії;
- SWOT-аналіз власного розвитку;
- використання моделей рефлексії (Гіббса, Колба, Дрискола, Джонса);
- ментальні карти (mind maps) як інструмент рефлексії.

Модель рефлексії за Г. Гіббсом (Gibbs Reflective Cycle) є однією з найбільш відомих та ефективних. Вона передбачає шість послідовних етапів: 1) Description (Що сталося?); 2) Feelings (Що відчували?); 3) Evaluation (Що було добре/погано?); 4) Analysis (Що це означає?); 5) Conclusion (Що ще можна було зробити?); 6) Action Plan (Що робитимете інакше?).

Модель Д. Колба (Experiential Learning Cycle) розглядає рефлексію як частину циклу навчання через досвід: конкретний досвід → рефлексивне спостереження → абстрактна концептуалізація → активне експериментування.

РОЗДІЛ 6

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Практичні завдання розроблені для цілеспрямованого розвитку професійно-творчої компетентності майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук за шістьма критеріями. Завдання мають комплексний характер, інтегрують різні компоненти компетентності та передбачають творчий підхід до їх виконання. Кожне завдання супроводжується методичними рекомендаціями щодо виконання та критеріями оцінювання.

6.1. Завдання за професійно-компетентнісним критерієм

Завдання 1. «Інноваційний освітній проєкт».

Розробіть проєкт інноваційної освітньої програми для закладу освіти, враховуючи сучасні тренди та виклики (євроінтеграція, цифрова трансформація, потреби повоєнного відновлення).

Мета завдання: розвиток здатності до стратегічного планування освітнього процесу, проєктування інноваційних освітніх систем.

Зміст роботи:

- концепція проєкту (актуальність, новизна, відповідність сучасним викликам);
- цілі та завдання програми;
- зміст навчання (структура, модулі, теми);
- технології реалізації (методи, форми, засоби навчання);
- очікувані результати навчання (компетентності);
- критерії ефективності (показники, методи оцінювання);
- план впровадження (етапи, терміни, ресурси);

- ризики та шляхи їх мінімізації.

Форма подання: текстовий документ (15-20 сторінок) + презентація (10-15 слайдів).

Завдання 2. «Кейс професійних викликів».

Проаналізуйте 5 реальних професійних ситуацій з освітньої практики. Для кожної ситуації запропонуйте мінімум 3 варіанти вирішення з обґрунтуванням переваг та ризиків кожного.

Приклади кейсів:

- «Конфлікт інтересів» - магістрант одночасно є здобувачем і працівником кафедри;
- «Академічна недоброчесність» - виявлено ознаки плагіату в роботі здобувача;
- «Інклюзивна освіта» - приєднання здобувача з особливими освітніми потребами;
- «Опір інноваціям» - конфлікт молодого та досвідчених викладачів;
- «Дистанційне навчання в умовах кризи» - енергетичні проблеми, технічні обмеження.

Форма подання: аналітичний звіт (10-12 сторінок) з детальним розбором кожного кейсу.

Завдання 3. «Цифрова трансформація освіти».

Створіть модель цифрової трансформації освітнього процесу для конкретного закладу освіти, включаючи технологічні рішення, методичне забезпечення та план впровадження. Обов'язковий компонент - інтеграція технологій штучного інтелекту з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Форма подання: комплексний проєкт (20-25 сторінок) + дорожня карта впровадження + презентація.

6.2. Завдання за інтеграційно-європейським критерієм

Завдання 1. «Європейський освітній бенчмаркінг».

Проведіть порівняльний аналіз системи підготовки магістрів у трьох європейських країнах (наприклад, Польща, Німеччина, Фінляндія). Визначте кращі практики та можливості їх адаптації в Україні.

Зміст роботи:

- структура підготовки магістрів (тривалість, кредити ЄКТС);
- зміст підготовки (ключові компоненти, дослідницька складова);
- методи навчання (інноваційні технології);
- система оцінювання;
- міжнародна співпраця та програми мобільності;
- інноваційні практики (тьюторство, е-портфоліо).

Форма подання: аналітичний звіт (15-18 сторінок) + порівняльна таблиця + презентація.

Завдання 2. «Міжнародний грант».

Підготуйте заявку на участь у міжнародному освітньому гранті (Erasmus+, Horizon Europe, Marie Skłodowska-Curie Actions, Creative Europe). Заявка має містити всі необхідні компоненти згідно з вимогами програми.

Структура заявки (на прикладі Erasmus+ KA2):

- Executive Summary (1 сторінка);
- Context and Rationale (2-3 сторінки);
- Objectives and Expected Results (2 сторінки);
- Methodology and Work Plan (3-4 сторінки);
- Partnership (2 сторінки);
- Impact and Sustainability (2 сторінки);
- Budget (1-2 сторінки);
- Annexes (CV, листи підтримки, угоди).

Форма подання: повна заявка англійською мовою (20-30 сторінок) за офіційним шаблоном програми.

Завдання 3. «Академічна мобільність».

Розробіть програму академічної мобільності для магістрантів вашої спеціальності, включаючи партнерські університети, умови участі, визнання результатів навчання.

Зміст роботи:

- концепція програми мобільності;
- каталог мінімум 5 європейських партнерських університетів;
- умови участі (академічні, мовні вимоги);
- процедура відбору (етапи, критерії);
- фінансування (Erasmus+, стипендії);
- визнання результатів (ECTS, Diploma Supplement);
- підтримка учасників;
- оцінювання ефективності.

Форма подання: положення про програму (10-12 сторінок) + каталог партнерських університетів + шаблони документів + презентація.

6.3. Завдання за інноваційно-дослідницьким критерієм

Завдання 1. «Наукове дослідження».

Проведіть міні-дослідження актуальної проблеми освіти з використанням емпіричних методів. Підготуйте наукову статтю за результатами дослідження.

Етапи дослідження:

- обґрунтування актуальності проблеми;
- аналіз наукової літератури (мінімум 20 джерел, з яких щонайменше 5 — Scopus/Web of Science);
- формулювання мети, завдань, гіпотези;
- визначення методів дослідження;
- збір емпіричних даних (вибірка мінімум 30 респондентів);

- обробка та аналіз даних (з використанням SPSS або інших статистичних пакетів);
- інтерпретація результатів;
- формулювання висновків.

Форма подання: наукова стаття (12-15 сторінок), готова до публікації у фаховому виданні; оригінальність тексту — не менше 85%.

Завдання 2. «Освітня інновація».

Розробіть та апробуйте власну освітню інновацію (метод, технологію, засіб). Підготуйте методичні рекомендації щодо її впровадження.

Приклади інновацій:

- авторська методика розвитку критичного мислення;
- технологія гейміфікації у вищій освіті;
- інтерактивний цифровий засіб навчання;
- система формувального оцінювання з використанням ШІ;
- методика розвитку soft skills.

Форма подання: методичний посібник (15-20 сторінок) + відео- чи фотоматеріали апробації + відгуки учасників апробації.

Завдання 3. «Критичний аналіз літератури».

Проведіть критичний аналіз 10 наукових публікацій за темою вашого дослідження. Визначте прогалини та перспективні напрями досліджень.

Вимоги до джерел:

- 10 статей з фахових видань (5 вітчизняних, 5 зарубіжних);
- публікації за останні 5 років;
- Scopus / Web of Science для зарубіжних джерел.

Форма подання: аналітичний огляд (12-15 сторінок) + таблиця систематизації.

6.4. Завдання за мовленнєво-комунікативним критерієм

Завдання 1. «Міжнародна презентація».

Підготуйте та проведіть презентацію вашого дослідження англійською мовою для міжнародної аудиторії (15-20 хвилин).

Вимоги до презентації:

- мова: англійська (academic English);
- тривалість: 15-20 хвилин + 10 хв Q&A;
- слайди: 12-15 (з дотриманням принципів візуальної комунікації);
- аудиторія: мінімум 15 осіб (колеги, викладачі).

Форма подання: відеозапис презентації + слайди + текст виступу.

Завдання 2. «Наукова стаття іноземною мовою».

Підготуйте наукову статтю англійською мовою для публікації в міжнародному виданні.

Вимоги до статті:

- обсяг: 15-20 сторінок (5000-8000 слів);
- структура IMRAD: Introduction, Methods, Results, And Discussion;
- дотримання академічного стилю;
- використання сучасних джерел (мінімум 25 наукових праць);
- оформлення за стилем APA 7 або іншим міжнародним стандартом;
- вичитування носієм мови або проходження мовного редагування.

Форма подання: готова стаття у форматі видання-цілі + лист подачі (cover letter).

Завдання 3. «Майстерня публічних виступів».

Підготуйте та виступіть з науково-популярною лекцією (TED-style talk) на актуальну освітню тематику для широкої аудиторії.

Вимоги:

- тривалість: 12-18 хвилин;
- захоплива історія (storytelling) як основа;
- чіткий ключовий меседж;
- яскраві візуальні матеріали;
- активна взаємодія з аудиторією.

Форма подання: відеозапис виступу + текст промови + презентаційні матеріали.

6.5. Завдання за творчо-діяльним критерієм

Завдання 1. «Освітній стартап».

Розробіть концепцію освітнього стартапу (EdTech), що вирішує конкретну освітню проблему.

Структура проєкту:

- Problem Statement (опис проблеми);
- Solution Description (опис рішення);
- Business Model Canvas;
- Marketing Strategy;
- Operational Plan;
- Financial Plan;
- Roadmap;
- Social Impact.

Форма подання: Pitch Deck (15-20 слайдів) + Business Plan (25-30 сторінок) + прототип продукту + відеопіч (3 хв).

Завдання 2. «Творчий проєкт».

Реалізуйте творчий освітній проєкт (фестиваль, конкурс, виставка) з залученням мінімум 50 учасників.

Варіанти проєктів:

- Освітній фестиваль («Фестиваль педагогічних інновацій»);
- Конкурс («Конкурс інноваційних педагогічних проєктів»);
- Виставка («Виставка освітніх технологій майбутнього»).

Етапи реалізації: концепція → планування (Event Plan, бюджет, команда) → промоція (брендинг, медіа) → логістика → проведення → post-event (звітність, аналіз).

Форма подання: повна проєктна документація + мультимедійні матеріали + рефлексивний звіт.

Завдання 3. «Освітній блог або подкаст».

Створіть та розвивайте освітній блог або подкаст з актуальної педагогічної тематики протягом семестру.

Вимоги:

- регулярність публікацій (мінімум 1 раз на тиждень);
- якісний дизайн та формат подачі;
- інтерактивність (опитування, коментарі, відповіді);
- залучення експертів (інтерв'ю, гостьові пости);
- аналітика (кількість підписників, переглядів, активність).

Форма подання: посилання на блог/подкаст + аналітичний звіт + рефлексивне есе про досвід.

6.6. Завдання за рефлексивно-мотиваційним критерієм

Завдання 1. «Професійне портфоліо».

Створіть комплексне професійне портфоліо з рефлексивним аналізом власного розвитку за всіма шістьма критеріями.

Структура портфоліо:

- Титульна сторінка (ПБ, фото, контакти, професійні мережі);
- Автобіографія та професійний шлях;
- Розділи за шістьма критеріями (докази + рефлексія);
- Узагальнююча рефлексія;
- Додатки.

Форма подання: електронне портфоліо (Google Sites, Wix, WordPress або PDF) + посилання.

Завдання 2. «План саморозвитку».

Розробіть детальний план професійного саморозвитку на 3 роки з конкретними цілями, заходами та критеріями досягнення.

Структура плану:

- Вступ: самоаналіз поточного стану (SWOT);
- Бачення професійного майбутнього (Vision Statement);
- Стратегічні цілі за критеріями (SMART);
- Оперативний план (Action Plan);
- Ресурсне забезпечення;
- Освітні активності;
- Система моніторингу;
- Підтримка та accountability;
- Ризики та contingency plans.

Форма подання: документ (15-20 сторінок) + візуальна дорожня карта + трекер прогресу.

Завдання 3. «Рефлексивний щоденник».

Ведіть рефлексивний щоденник професійного розвитку протягом семестру з щотижневим аналізом прогресу та корекцією стратегій.

Структура щотижневого запису:

- дата та тиждень навчання;
- огляд тижня (200-300 слів);
- рефлексія за моделлю Гіббса;
- прогрес за цілями;
- ключові інсайти;
- план на наступний тиждень.

Форма подання: повний щоденник за семестр (12-15 тижнів) + підсумкове рефлексивне есе (3-5 сторінок) + візуалізація прогресу.

РОЗДІЛ 7

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ МАГІСТРАНТІВ ЩОДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Як організувати власний професійно-творчий розвиток?

Самостійна робота над власним професійно-творчим розвитком є невід'ємною складовою формування професійної компетентності майбутнього магістра. Пропонуємо систему рекомендацій, що допоможе магістрантам структурувати цей процес.

1. Самодіагностика

- оцініть свій рівень за кожним із шести критеріїв;
- визначте сильні сторони та зони розвитку;
- використовуйте тести, анкети, самооцінку;
- отримайте зворотний зв'язок від викладачів та однокурсників.

2. Цілепокладання

- визначте конкретні цілі професійно-творчого розвитку;
- сформулюйте їх за SMART-критеріями;
- розбийте на короткострокові (до 6 місяців) та довгострокові (1-3 роки);
- візуалізуйте свої цілі (vision board, mind map).

3. Планування траєкторії

- розробіть індивідуальний план розвитку;
- оберіть освітні компоненти за вибором, що відповідають вашим цілям;
- заплануйте дослідницьку діяльність;
- включіть міжнародну співпрацю в план;
- заплануйте баланс між різними напрямками розвитку.

4. Активна навчальна діяльність

- беріть участь у всіх формах навчання;
- використовуйте активні методи навчання;
- розвивайте критичне мислення;

- ставте запитання та шукайте відповіді.

5. Дослідницька діяльність

- оберіть актуальну тему дослідження;
- опануйте методологію дослідження;
- регулярно працюйте над магістерською роботою;
- публікуйте результати досліджень;
- беріть участь у наукових семінарах та конференціях.

6. Творча активність

- експериментуйте з новими ідеями;
- створюйте освітні інновації;
- беріть участь у творчих конкурсах;
- розвивайте власний педагогічний стиль.

7. Міжнародна співпраця

- вивчайте іноземні мови (рівень не нижче B2);
- подавайтеся на програми мобільності (Erasmus+ та ін.);
- беріть участь у міжнародних конференціях;
- налагоджуйте міжнародні контакти.

8. Рефлексія

- регулярно аналізуйте свій прогрес;
- ведіть щоденник професійного розвитку;
- обговорюйте досягнення з тьютором/ментором;
- коригуйте план розвитку відповідно до результатів.

9. Запобігання вигоранню

- балансуйте навчання та відпочинок;
- розвивайте стресостійкість;
- шукайте підтримку у колег;
- підтримуйте мотивацію через визначення сенсу діяльності;
- звертайтеся за психологічною допомогою у разі потреби.

10. Підготовка до кар'єри

- будуйте професійну мережу (networking);

- створюйте професійне портфоліо;
- розвивайте soft skills (емоційний інтелект, лідерство, командну роботу);
- плануйте кар'єрний розвиток на 3-5-10 років.

РОЗДІЛ 8

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ

Система контролю та оцінювання професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук базується на шести критеріях та передбачає комплексну діагностику всіх компонентів професійно-творчої компетентності.

Форми контролю:

1. Поточний контроль:

- участь у навчальних заняттях;
- виконання практичних завдань;
- представлення проміжних результатів досліджень;
- активність у дискусіях та семінарах.

2. Проміжний контроль:

- модульні контрольні роботи;
- захист проєктів;
- презентації досліджень;
- аналіз портфоліо.

3. Підсумковий контроль:

- захист магістерської роботи;
- комплексна діагностика за шістьма критеріями;
- експертна оцінка професійно-творчої компетентності;
- презентація портфоліо досягнень.

Критерії оцінювання (100-бальна система):

1. Професійно-компетентнісний критерій – 20 балів.
2. Інтеграційно-європейський критерій – 15 балів.
3. Інноваційно-дослідницький критерій – 20 балів.
4. Мовленнєво-комунікативний критерій – 15 балів.

5. Творчо-діяльнісний критерій – 15 балів.

6. Рефлексивно-мотиваційний критерій – 15 балів.

Рівні професійно-творчого розвитку:

Високий рівень (86-100 балів):

- глибокі системні професійні знання;
- активна міжнародна співпраця;
- систематична дослідницька діяльність та публікації (зокрема в Scopus/Web of Science);
- вільне володіння іноземними мовами (C1 і вище);
- виражена креативність та інноваційність;
- розвинена рефлексія та мотивація саморозвитку.

Середній рівень (66-85 балів):

- достатні професійні знання;
- епізодична міжнародна співпраця;
- помірна дослідницька активність;
- володіння іноземними мовами (B2);
- періодичні прояви креативності;
- усвідомлена потреба в саморозвитку.

Низький рівень (50-65 балів):

- базові професійні знання;
- відсутність міжнародної співпраці;
- обмежена дослідницька діяльність;
- початковий рівень іноземних мов (B1);
- репродуктивний характер діяльності;
- недостатня мотивація саморозвитку.

Методи оцінювання:

- тестування знань;
- експертне оцінювання;
- аналіз портфоліо;
- спостереження за діяльністю;

- самооцінка та взаємооцінка;
- захист проєктів та досліджень;
- аналіз публікацій та досягнень;
- кваліметричне факторно-критеріальне моделювання.

РОЗДІЛ 9

ТРЕНІНГИ ТА ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРАНТІВ

Тренінгові форми роботи є ефективним інструментом розвитку професійно-творчої компетентності майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук. Вони забезпечують активне залучення здобувачів, формування практичних навичок, розвиток рефлексивних умінь та командної взаємодії. У межах цього розділу запропоновано три авторські тренінги та систему творчих завдань, спрямованих на цілісний розвиток усіх шести компонентів професійно-творчої компетентності.

9.1. Тренінг «Європейський педагог: розвиток професійних компетентностей»

Мета тренінгу: формування у магістрантів цілісного уявлення про європейські стандарти професійної підготовки педагога, розвиток інтеграційно-європейського компонента професійно-творчої компетентності, формування мотивації до академічної мобільності та міжнародної співпраці.

Цільова аудиторія: здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки».

Тривалість: 8 академічних годин (один навчальний день або два заняття по 4 години).

Кількість учасників: 12–18 осіб.

Структура тренінгу:

Модуль 1. Знайомство та активація (60 хв).

- вправа «Європейський паспорт» - учасники представляють себе через призму своїх професійних інтересів у європейському освітньому контексті;
- дискусія «Чому Європа?» - обговорення мотивів та очікувань від європейської інтеграції;
- формулювання очікувань від тренінгу;
- узгодження правил роботи групи.

Модуль 2. Європейські стандарти вищої освіти (90 хв).

- міні-лекція «Болонський процес: ключові принципи»;
- робота в малих групах: аналіз ESG (Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості);
- презентація результатів групової роботи;
- вправа «Карта європейської рамки кваліфікацій (EQF)»;
- обговорення ECTS як інструмента академічної мобільності.

Модуль 3. Цифрові компетентності педагога (90 хв).

- ознайомлення з рамкою DigCompEdu;
- самодіагностика рівня цифрових компетентностей за DigCompEdu;
- робота над індивідуальним планом розвитку цифрових компетентностей;
- обмін практиками використання цифрових інструментів.

Модуль 4. Академічна мобільність та міжнародна співпраця (90 хв).

- огляд програми Erasmus+ та інших міжнародних програм;
- робота з реальною заявкою на мобільність - практичні кейси;
- вправа «Мій академічний маршрут» - планування участі в програмах мобільності;
- обговорення можливостей публікаційної активності в європейських виданнях.

Модуль 5. Європейська ідентичність та міжкультурна взаємодія (60 хв).

- вправа «Цінності європейського педагога»;
- аналіз кейсу міжкультурної взаємодії;

- обговорення ролі національної та європейської ідентичності у професійній діяльності.

Модуль 6. Підсумки та рефлексія (30 хв).

- вправа «Що я візьму із собою?»;
- формулювання індивідуальних дій після тренінгу;
- заповнення анкети зворотного зв'язку.

Очікувані результати тренінгу:

- сформоване цілісне уявлення про європейські стандарти вищої освіти;
- сформована мотивація до академічної мобільності;
- розроблений індивідуальний план розвитку цифрових компетентностей;
- сформована європейська професійна ідентичність.

Методичне забезпечення: роздавальні матеріали з ESG, EQF, DigCompEdu; шаблони для самодіагностики; кейси міжкультурної взаємодії; форми зворотного зв'язку.

9.2. Тренінг «Креативність у педагогічній діяльності»

Мета тренінгу: розвиток творчо-діяльнісного компонента професійно-творчої компетентності магістрантів, формування навичок генерування інноваційних ідей, опанування технік креативного мислення.

Тривалість: 6 академічних годин.

Кількість учасників: 10-16 осіб.

Структура тренінгу:

Модуль 1. Знайомство та налаштування на креативність (45 хв).

- вправа «Незвичайне про звичне» - творче самопредставлення учасників;
- вправа «Розім'яти мозок» - серія коротких креативних завдань;
- формулювання очікувань та правил тренінгу.

Модуль 2. Природа креативності в освіті (60 хв).

- міні-лекція «Креативність як професійна якість педагога»;

- самодіагностика креативності (тест Е. Торренса, адаптований);
- обговорення бар'єрів креативності в педагогічній діяльності.

Модуль 3. Техніки креативного мислення (90 хв).

- опанування методу «Мозковий штурм» (класичний, зворотний, індивідуальний);
- робота з технікою SCAMPER на освітньому кейсі;
- вправа «Шість капелюхів мислення» Е. де Боно;
- опанування методу «Дизайн-мислення» - п'ять етапів.

Модуль 4. Розв'язання творчих педагогічних задач (90 хв).

- робота в малих групах над реальними кейсами з педагогічної практики;
- застосування різних креативних технік до одного кейсу;
- презентація творчих рішень;
- обговорення та оцінювання запропонованих ідей.

Модуль 5. Творчий проєкт «Інноваційне навчальне заняття» (60 хв).

- робота в парах над концепцією творчого навчального заняття;
- презентація проєктів у форматі «pitch» (3-хвилинний виступ);
- конструктивний зворотний зв'язок від групи.

Модуль 6. Підсумки та інтеграція досвіду (15 хв).

- рефлексія за моделлю «Початок - Продовження - Завершення»;
- формулювання індивідуальних творчих цілей.

Очікувані результати:

- опановані техніки креативного мислення;
- сформована готовність до творчого розв'язання педагогічних задач;
- розроблений творчий проєкт навчального заняття.

9.3. Тренінг «Рефлексивна майстерня магістранта»

Мета тренінгу: розвиток рефлексивно-мотиваційного компонента професійно-творчої компетентності, опанування технік рефлексивної практики, формування навичок професійного саморозвитку.

Тривалість: 6 академічних годин.

Кількість учасників: 8-14 осіб.

Структура тренінгу:

Модуль 1. Знайомство та формування атмосфери довіри (45 хв).

- вправа «Метафора мого професійного шляху»;
- формулювання очікувань;
- узгодження правил конфіденційності та психологічної безпеки.

Модуль 2. Рефлексія як механізм професійного розвитку (60 хв).

- міні-лекція «Рефлексія в педагогічній діяльності»;
- ознайомлення з моделями рефлексії (Гіббса, Колба, Дрискола, Джонса);
- вибір індивідуальної моделі для подальшої роботи.

Модуль 3. Практика рефлексивних технік (90 хв).

- індивідуальна робота: рефлексія значущого професійного досвіду за моделлю Гіббса;
- парна робота: спільна рефлексія з peer-feedback;
- вправа «SWOT-аналіз мого професійного розвитку»;
- введення в практику рефлексивного щоденника.

Модуль 4. Саморозвиток та цілепокладання (75 хв).

- формулювання SMART-цілей професійного розвитку;
- розробка індивідуального плану саморозвитку на 3 роки;
- вправа «Лист собі через рік»;
- обговорення стратегій підтримки мотивації.

Модуль 5. Запобігання вигоранню та психологічна стійкість (45 хв).

- самодіагностика рівня професійного вигорання;
- обговорення стратегій профілактики вигорання;
- опанування технік управління стресом;
- формулювання індивідуальних практик самопідтримки.

Модуль 6. Підсумки та інтеграція (15 хв).

- рефлексія тренінгу;
- формулювання трьох конкретних дій для застосування на практиці.

Очікувані результати:

- опановані техніки рефлексивної практики;
- розроблений індивідуальний план саморозвитку;
- сформовані стратегії запобігання професійному вигоранню.

9.4. Творчі завдання для самостійної роботи

Запропоновані творчі завдання спрямовані на самостійне опрацювання магістрантами та забезпечують комплексний розвиток професійно-творчої компетентності.

Завдання 1. «Авторська педагогічна концепція». Розробіть власну педагогічну концепцію, що відображає Вашу професійну позицію, цінності, методичні пріоритети. Концепція має містити: професійне кредо, ключові цінності, основні принципи педагогічної діяльності, улюблені методи й техніки, бачення своєї місії як педагога. Форма подання: есе обсягом 5–7 сторінок + інфографіка концепції.

Завдання 2. «Творче інтерв'ю з педагогом-практиком». Проведіть інтерв'ю з досвідченим педагогом, який є для Вас прикладом професіоналізму. Запитання мають охоплювати: професійний шлях, ключові виклики, творчі знахідки, поради молодим педагогам. Форма подання: текстовий запис інтерв'ю (8–10 сторінок) + рефлексивний коментар.

Завдання 3. «Творчий аналіз освітнього фільму». Проаналізуйте художній фільм про освіту (наприклад, «Товариство мертвих поетів», «Ім'я троянди», «Хор», «Перед класом»). Виокремте педагогічні ідеї, моделі взаємодії «педагог – здобувач освіти», етичні дилеми. Форма подання: аналітичне есе (5–7 сторінок).

Завдання 4. «Освітній фотопроєкт». Створіть фотосерію (10–15 фото) на тему «Образи сучасної освіти». Кожне фото супроводжується коротким коментарем (3–5 речень). Форма подання: альбом у форматі PDF або презентація.

Завдання 5. «Творча майстерня методичних розробок». Створіть авторську методичну розробку (план-конспект заняття, методичні рекомендації, дидактичні матеріали) з використанням креативних методів навчання. Форма подання: повний методичний пакет (15–20 сторінок) з обґрунтуванням творчого підходу.

Завдання 6. «Освітній квест». Розробіть освітній квест (offline або online) для здобувачів вищої освіти на актуальну тематику з педагогіки чи методики викладання. Форма подання: повний сценарій квесту з усіма матеріалами (15–25 сторінок).

Завдання 7. «Маніфест майбутнього педагога». Сформулюйте власний маніфест майбутнього педагога - креативний документ, що відображає Ваше бачення освіти XXI століття. Форма подання: текст маніфесту (1–2 сторінки) + візуальне представлення (плакат, інфографіка, відеоманіфест).

Завдання 8. «Творчий діалог з науковцем». Оберіть видатного педагога чи науковця (вітчизняного чи зарубіжного), напишіть «уявний діалог» з ним на актуальну педагогічну тему. Діалог має базуватися на ґрунтовному вивченні праць цього науковця. Форма подання: текст діалогу (8–10 сторінок).

Завдання 9. «Освітнє есе». Напишіть авторське есе на одну з тем: «Педагог майбутнього: яким він буде?», «Якою має бути освіта XXI століття?», «Цифровий і живий: про роль педагога в епоху штучного інтелекту», «Чому я обираю педагогічну професію». Форма подання: есе обсягом 5-7 сторінок.

Завдання 10. «Творчий проєкт мобільного додатка». Розробіть концепцію мобільного додатка освітнього спрямування. Концепція має

містити: проблему, яку вирішує додаток, цільову аудиторію, основний функціонал, інтерфейс (mockups), бізнес-модель. Форма подання: повна концепція (10–15 сторінок) + презентація.

Завдання 11. «Освітній блог». Створіть і ведіть упродовж семестру тематичний освітній блог. Тематика - на вибір (дидактика вищої школи, академічна доброчесність, цифрова педагогіка, виховна робота тощо). Мінімум 12 публікацій по 800-1500 слів. Форма подання: посилання на блог + аналітичний звіт про роботу + 3 найкращі публікації у форматі статей.

Завдання 12. «Авторська настільна гра з педагогіки». Розробіть авторську настільну освітню гру для здобувачів вищої освіти з обраної педагогічної теми. Гра має передбачати освітні цілі, чіткі правила, ігрові механіки, систему оцінювання. Форма подання: повний комплект гри з інструкцією + методичний коментар (5-7 сторінок) + протокол апробації.

Завдання 13. «Інтерв'ю з європейським колегою». Проведіть онлайн-інтерв'ю з науково-педагогічним працівником європейського університету (англійською мовою). Тематика - особливості підготовки магістрів-педагогів у його закладі. Форма подання: транскрипт інтерв'ю + переклад українською + аналітичний коментар з виокремленням можливостей для адаптації європейського досвіду.

Завдання 14. «Творча майстерня для здобувачів». Підготуйте та проведіть творчу майстерню (workshop) для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня тривалістю 2–3 години. Тематика - на вибір з педагогічних дисциплін. Форма подання: програма майстерні, методичні матеріали, фото- або відеозвіт, рефлексивний коментар.

Завдання 15. «Авторська лекція-візуалізація». Підготуйте відеолекцію тривалістю 15-20 хвилин з активним використанням візуалізації (інфографіка, схеми, анімація). Тематика - на вибір. Форма подання: відеофайл + текст лекції + графічні матеріали.

Загальні методичні рекомендації для виконання творчих завдань:

- обирайте завдання, що відповідають Вашим інтересам та професійним цілям;
- приділіть достатньо часу для творчого процесу - креативність не любить поспіху;
- шукайте натхнення у різних джерелах - від наукової літератури до мистецтва;
- звертайтеся за зворотним зв'язком до колег, наукового керівника, тьютора;
- дотримуйтесь академічної доброчесності - Ваша творча робота має бути оригінальною;
- документуйте процес виконання - це матеріал для подальшої рефлексії;
- презентуйте результати спільноті - це сприяє розвитку та поширенню Ваших ідей.

Запропоновані творчі завдання та тренінги є важливим елементом цілісної системи розвитку професійно-творчої компетентності майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук. Їх системне впровадження в освітній процес сприяє формуванню творчої особистості сучасного педагога вищої школи, здатного до інноваційної професійної діяльності в умовах євроінтеграції та сучасних викликів.

9.5. Тренінг «Дослідницький лідер: від ідеї до публікації»

Мета тренінгу: розвиток інноваційно-дослідницького компонента професійно-творчої компетентності магістрантів, формування навичок планування, проведення та представлення результатів наукового дослідження, готовності до публікаційної активності.

Тривалість: 8 академічних годин.

Кількість учасників: 10–14 осіб.

Структура тренінгу:

Модуль 1. Знайомство та діагностика дослідницького потенціалу (60 хв).

- вправа «Моя дослідницька історія» - кожен учасник представляє свій науковий шлях;
- самодіагностика дослідницьких компетентностей за чотирма блоками: методологічний, інформаційний, аналітичний, презентаційний;
- формулювання індивідуальних очікувань від тренінгу.

Модуль 2. Від ідеї до дослідницького дизайну (90 хв).

- міні-лекція «Структура наукового дослідження»;
- робота з дослідницькими ідеями учасників: формулювання проблеми, мети, завдань;
- вправа «Дослідницький компас» - узгодження елементів дослідження;
- обговорення критеріїв якісного дослідницького дизайну.

Модуль 3. Робота з науковою літературою (90 хв).

- огляд міжнародних наукометричних баз (Scopus, Web of Science, Google Scholar);
- методика систематичного огляду літератури;
- практикум з пошуку наукової інформації;
- опанування інструментів управління бібліографією (Zotero, Mendeley);
- обговорення культури академічного цитування.

Модуль 4. Емпіричні методи дослідження (90 хв).

- огляд кількісних та якісних методів педагогічних досліджень;
- розробка інструментарію (анкета, опитувальник) для конкретного дослідницького завдання;
- обговорення етичних аспектів емпіричного дослідження;
- вправа «Експертна оцінка інструментарію».

Модуль 5. Академічне письмо та публікація (90 хв).

- структура наукової статті за моделлю IMRAD;
- особливості академічного стилю (українською та англійською);
- робота над абстрактом наукової статті;

- огляд процедури рецензування та публікації;
- огляд відкритого доступу та репозиторіїв.

Модуль 6. Презентація наукових результатів (60 хв).

- принципи ефективної наукової презентації;
- підготовка постерної доповіді;
- вправа «Pitch наукової ідеї» (3-хвилинний виступ);
- конструктивний зворотний зв'язок.

Модуль 7. Підсумки (30 хв).

- формулювання індивідуального плану публікаційної активності;
- узагальнююча рефлексія тренінгу;
- заповнення анкети зворотного зв'язку.

Очікувані результати:

- сформоване розуміння повного циклу наукового дослідження;
- опановані інструменти роботи з науковою літературою;
- розроблений інструментарій емпіричного дослідження;
- підготовлена структура наукової статті;
- сформований індивідуальний план публікаційної активності.

9.6. Тренінг «Мовленнєва майстерність магістранта»

Мета тренінгу: розвиток мовленнєво-комунікативного компонента професійно-творчої компетентності майбутніх магістрантів, формування навичок ефективної професійної та академічної комунікації.

Тривалість: 6 академічних годин.

Структура тренінгу:

Модуль 1. Знайомство та діагностика комунікативних навичок (45 хв).

- вправа «Моя комунікативна автобіографія»;
- самодіагностика комунікативних навичок;

- формулювання очікувань.

Модуль 2. Мовленнєва культура педагога (75 хв).

- міні-лекція «Норми сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні»;
- практикум з аналізу типових мовленнєвих помилок (суржик, русизми, кальки);
- робота над культурою фахової термінології;
- вправи зі стилістичної доречності.

Модуль 3. Публічні виступи (90 хв).

- принципи ефективного публічного виступу;
- структура промови: вступ - основна частина - висновки;
- робота з невербальною комунікацією;
- техніки переборення страху публічних виступів;
- індивідуальна підготовка та виступ кожного учасника (3-5 хв);
- конструктивний зворотний зв'язок.

Модуль 4. Академічна англійська (75 хв).

- особливості академічного англійського стилю;
- робота з академічною лексикою;
- вправи з написання абстрактів англійською мовою;
- особливості презентації наукових результатів англійською.

Модуль 5. Дискусія та аргументація (60 хв).

- принципи ефективної аргументації;
- структура переконливого аргументу;
- робота з контраргументами;
- дебати на актуальну педагогічну тему.

Модуль 6. Підсумки (15 хв).

- рефлексія тренінгу;
- формулювання плану розвитку комунікативних компетентностей.

Очікувані результати:

- підвищена мовленнєва культура учасників;

- опановані техніки публічного виступу;
- розвинуті навички академічного англійського мовлення;
- сформовані навички ефективної аргументації.

9.7. Творчі завдання інтегрованого характеру

Окрім завдань для самостійної роботи (підрозділ 9.4), пропонуємо систему творчих завдань інтегрованого характеру, які охоплюють кілька компонентів професійно-творчої компетентності одночасно.

Завдання 1. «Творчий освітній форум». Магістранти-учасники організують міжуніверситетський форум на актуальну освітню тематику з залученням здобувачів з інших закладів вищої освіти. Завдання розвиває організаційні, комунікативні, творчі компетентності, навички міжуніверситетської співпраці. Форма подання: проектна документація форуму, фото- та відеозвіт, аналітичний звіт за результатами проведення.

Завдання 2. «Авторський тренінг для здобувачів освіти». Магістрант розробляє та проводить авторський тренінг для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня з тематики, що відповідає його магістерському дослідженню. Завдання інтегрує всі шість компонентів професійно-творчої компетентності. Форма подання: програма тренінгу, методичні матеріали, рефлексивний звіт за результатами проведення.

Завдання 3. «Освітній подкаст-серіал». Створіть серію з 5 подкастів (кожен 20-30 хв) на актуальні теми сучасної педагогіки. Залучіть до участі експертів - досвідчених науково-педагогічних працівників. Форма подання: записані подкасти, опис концепції серії, аналіз слухацької аудиторії.

Завдання 4. «Соціально-значущий освітній проект». Розробіть та реалізуйте освітній проект, що має реальний соціальний вплив (наприклад, безкоштовні курси для внутрішньо переміщених осіб, освітньо-волонтерська ініціатива для дітей-сиріт, проект з медіаграмотності для людей похилого

віку). Форма подання: повна проєктна документація, докази впровадження, оцінка соціального впливу.

Завдання 5. «Творча конференція». Організуйте мініконференцію магістрантів з представленням результатів їхніх досліджень у нестандартних форматах (PechaKucha, Ignite Talks, наукове сторітелінг, постерна сесія, інтерактивні постери). Форма подання: програма конференції, відеозапис виступів, збірник тез, рефлексивний звіт.

9.8. Тренінг «Цифровий педагог: інструменти XXI століття»

Мета тренінгу: розвиток цифрових компетентностей магістрантів відповідно до Європейської рамки DigCompEdu, опанування сучасних цифрових інструментів для організації освітнього процесу.

Тривалість: 8 академічних годин.

Кількість учасників: 10-14 осіб.

Структура тренінгу:

Модуль 1. Знайомство та діагностика цифрових компетентностей (45 хв).

- вправа «Мій цифровий слід» - самопредставлення через цифровий контекст;
- самодіагностика за рамкою DigCompEdu;
- формулювання індивідуальних цілей розвитку цифрових компетентностей.

Модуль 2. Цифрові ресурси для освіти (90 хв).

- огляд відкритих освітніх ресурсів (OER) - Coursera, edX, Khan Academy;
- робота з відкритими ліцензіями Creative Commons;
- створення власних цифрових освітніх ресурсів;
- принципи управління цифровим контентом;
- практикум з пошуку якісних цифрових ресурсів.

Модуль 3. Системи управління навчанням (LMS) (90 хв).

- огляд популярних LMS-систем (Moodle, Google Classroom, Canvas);
- структура та функціонал ефективного онлайн-курсу;
- практикум зі створення курсу в Google Classroom;
- розроблення системи завдань та оцінювання;
- організація комунікації зі здобувачами в LMS.

Модуль 4. Інтерактивні цифрові інструменти (90 хв).

- опанування Mentimeter для інтерактивних опитувань;
- робота з Kahoot для гейміфікованого оцінювання;
- використання Padlet для спільної роботи;
- створення інтерактивних відео в H5P;
- візуалізація навчальної інформації (Canva, Genially).

Модуль 5. Штучний інтелект в освіті (90 хв).

- огляд сучасних інструментів ШІ для освіти (ChatGPT, Claude, Gemini);
- етичні аспекти використання ШІ в освітньому процесі;
- практикум з ефективного промпт-інжинірингу;
- використання ШІ для створення навчальних матеріалів;
- дотримання академічної доброчесності при роботі з ШІ;
- обговорення майбутнього освіти в епоху ШІ.

Модуль 6. Цифрова безпека та етика (45 хв).

- основи цифрової безпеки (паролі, двофакторна автентифікація);
- захист персональних даних учасників освітнього процесу;
- дотримання GDPR в освітніх цифрових проєктах;
- протидія кібербулінгу в освітньому середовищі.

Модуль 7. Підсумки та інтеграція досвіду (30 хв).

- підготовка індивідуального плану розвитку цифрових компетентностей;
- вправа «Цифрові інструменти, які я візьму до своєї практики»;
- заповнення анкети зворотного зв'язку.

Очікувані результати тренінгу:

- опановані сучасні цифрові інструменти для освіти;

- створений авторський онлайн-курс у LMS;
- сформоване розуміння етичних аспектів цифрової освіти;
- розроблений індивідуальний план цифрового розвитку.

9.9. Майстер-класи у форматі онлайн та офлайн

Окрім тренінгів, ефективною формою розвитку професійно-творчої компетентності магістрантів є проведення майстер-класів - заняття провідних фахівців у певній галузі для демонстрації власних професійних технік, методик, підходів. Майстер-класи можуть проводитись як вітчизняними, так і запрошеними іноземними експертами, у форматі онлайн або офлайн.

Тематика майстер-класів для магістрантів:

1. «Майстерність наукового керівництва: від магістерської до докторської».
2. «Особливості міжкультурної комунікації в академічному середовищі».
3. «Грантрайтинг: як написати успішну заявку на міжнародний грант».
4. «Публікаційна активність: від ідеї до Scopus-публікації».
5. «Презентаційна майстерність наукового виступу».
6. «Розробка авторських освітніх програм».
7. «Управління освітніми проєктами».
8. «Ефективні комунікації в освітньому середовищі».
9. «Психоемоційна стійкість педагога».
10. «Сторітелінг у педагогічній діяльності».

Структура майстер-класу:

- вступна частина (15 хв) - представлення майстра, актуальність теми;
- теоретична частина (30 хв) - концептуальні засади теми;
- демонстраційна частина (45 хв) - показ майстром конкретних технік, методик;
- практична частина (60 хв) - самостійна робота учасників під керівництвом майстра;

- обговорення та зворотний зв'язок (30 хв);
- підбиття підсумків та формулювання індивідуальних висновків (15 хв).

Систематичне проведення майстер-класів сприяє інтеграції магістрантів у професійну спільноту, збагаченню їхнього професійного арсеналу, формуванню готовності до взаємодії з провідними експертами галузі.

ВИСНОВКИ

Здійснений аналіз проблеми управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук дозволив сформулювати такі основні висновки:

1. Професійно-творчий розвиток майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук є інтегративним процесом формування професійних компетентностей у єдності з творчими здібностями, інноваційним мисленням, дослідницькими компетентностями та готовністю до неперервного саморозвитку. Цей процес має складний багатоаспектний характер та потребує системного управління.
2. У структурі професійно-творчої компетентності виділено шість взаємопов'язаних компонентів: професійно-компетентнісний, інтеграційно-європейський, інноваційно-дослідницький, мовленнєво-комунікативний, творчо-діяльнісний, рефлексивно-мотиваційний. Зазначені компоненти охоплюють усі ключові аспекти професійної підготовки сучасного магістра-педагога.
3. Розроблено систему шести авторських критеріїв діагностики професійно-творчого розвитку з детальними показниками для кожного критерію, що забезпечує комплексну оцінку всіх аспектів розвитку магістрантів. Критерії корелюють зі структурою компетентності та забезпечують можливість багатовимірної діагностики.
4. Управління професійно-творчим розвитком базується на поліпарадигмальному методологічному підході (системний, компетентнісний, особистісно-орієнтований, синергетичний, діяльнісний, андрагогічний, аксіологічний, акмеологічний, рефлексивний, інтеграційний) та реалізується через систему дванадцяти принципів (гуманізації, студентоцентрованості, індивідуалізації, інтеграції, інноваційності, діалогічності, рефлексивності, неперервності, академічної свободи, академічної доброчесності, євроінтеграційної спрямованості, цифрової трансформації).
5. Ефективність управління професійно-творчим розвитком забезпечується застосуванням інноваційних технологій (адаптивне управління, тьюторський супровід, менторство, гібридне навчання) та форм організації навчання (творчі лабораторії, проєктні студії, наукові семінари, майстер-класи, воркшопи, онлайн-курси, літні школи).
6. Педагогічний супровід професійно-творчого розвитку включає індивідуальну діагностику, розробку індивідуальних планів розвитку, тьюторський супровід, менторство, розвиток рефлексивних компетентностей, систематичний моніторинг, психоемоційну підтримку та корекцію траєкторії розвитку. Особливого значення набуває психоемоційна підтримка в умовах сучасних викликів воєнного часу.

7. Система практичних завдань для розвитку професійно-творчої компетентності охоплює 18 основних завдань (по три за кожним з шести критеріїв) і забезпечує комплексний розвиток усіх компонентів компетентності через автентичну, проектну, дослідницьку, рефлексивну діяльність.
8. Система контролю та оцінювання професійно-творчого розвитку базується на шести критеріях (100-бальна система) та передбачає три рівні розвитку (високий – 86-100 балів, середній – 66-85 балів, низький – 50-65 балів). Методи оцінювання охоплюють самодіагностику, експертне оцінювання, спостереження, тестування, аналіз продуктів діяльності, портфоліо.
9. Авторська євроінтеграційна модель управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук інтегрує європейські стандарти якості (ESG, EQF, DigCompEdu, Tuning) з національною педагогічною традицією та враховує сучасні виклики (війна, повоєнне відновлення, цифрова трансформація).
10. Навчально-методичний посібник є комплексним науково-методичним забезпеченням процесу управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук, що інтегрує теоретичні засади, діагностичний інструментарій, практичні технології та методичні рекомендації.

Перспективи подальших досліджень полягають у глибшому теоретичному зіставленні авторської концепції з парадигмами адаптивного, самоорганізаційного управління та лідерства-служіння; розробленні регіонально диференційованих методичних рекомендацій щодо адаптації євроінтеграційної моделі до умов конкретного ЗВО; розширенні зарубіжних джерел з міжнародних наукометричних баз; інтеграції в модель управління технологій штучного інтелекту.

Водночас слід підкреслити, що ефективність розробленої системи управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук визначається не лише її теоретичною досконалістю та методичною забезпеченістю, а й готовністю науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти до її системного впровадження. Це актуалізує потребу в подальшому розвитку професійних компетентностей самих викладачів, їхньої готовності до реалізації інноваційних підходів, освоєння нових ролей (тьютора, ментора, фасилітатора), оволодіння сучасними цифровими інструментами.

Особливе значення має формування цілісної інституційної культури, яка підтримує професійно-творчий розвиток магістрантів: відкритості до інновацій, культури академічної доброчесності, поваги до особистості здобувача, орієнтації на якість, готовності до міжнародної співпраці. Така інституційна культура є результатом систематичних зусиль усіх стейкхолдерів освітнього процесу: керівництва закладу, кафедр, викладачів, магістрантів, роботодавців, академічних партнерів.

Запропонована система управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук є відкритою для подальшого розвитку та вдосконалення. Її імплементація в освітній процес закладів вищої освіти України, інтеграція з європейськими освітніми ініціативами, систематичний моніторинг ефективності, своєчасна корекція з огляду на нові виклики — це шлях до підвищення якості підготовки магістрів-педагогів, формування високопрофесійної педагогічної еліти України, здатної до творчої інноваційної діяльності в умовах сучасних суспільних трансформацій.

Автор сподівається, що матеріали цього навчально-методичного посібника стануть корисним інструментом у руках науково-педагогічних працівників, які працюють зі здобувачами магістерського рівня вищої освіти, та допоможуть самим магістрантам у їхньому професійно-творчому саморозвитку - як основі майбутньої успішної професійної діяльності в освітній сфері України та європейському освітньому просторі.

Висловлюємо щире вдячність усім науковцям, чії праці стали методологічною основою цього дослідження, рецензентам - професору, доктору педагогічних наук, член-кореспонденту НАПН України М. В. Гриньовій та професору, доктору педагогічних наук Н. О. Приходькій - за конструктивні зауваження, колегам по кафедрі педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти ННІМП ДЗВО «Університет менеджменту освіти» за плідні наукові дискусії, магістрантам - за участь в апробації матеріалів. Окрема подяка - захисникам України, завдяки яким стало можливим продовження наукових розвідок в умовах воєнного часу.

Перспективи розвитку посібника. Цей навчально-методичний посібник є відкритою структурою, що передбачає подальший розвиток та вдосконалення. У наступних виданнях планується: розширення системи практичних завдань новими кейсами та творчими завданнями, що відображатимуть найновіші виклики освітнього процесу; інтеграція додаткових модулів з тематики штучного інтелекту в освіті; розширення матеріалів з компаративної педагогіки на основі досвіду провідних європейських університетів; включення інструментів для діагностики професійно-творчого розвитку в цифровому форматі. Автор відкрита до конструктивних пропозицій від науково-педагогічної спільноти щодо вдосконалення посібника та запрошує до співпраці у подальших наукових розвідках.

Сподіваємося, що результати цього дослідження стануть основою для подальших наукових розвідок у галузі управління освітою, теорії та методики професійної освіти, а матеріали посібника знайдуть застосування у практичній діяльності закладів вищої освіти України та за її межами.

ГЛОСАРІЙ

У глосарії наведено ключові терміни та поняття, які використовуються в навчально-методичному посібнику. Дефініції сформульовано на основі сучасних науково-педагогічних джерел та авторського підходу до проблеми управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук.

Адаптивне управління - Гнучкий, динамічний підхід до управління освітнім процесом, що базується на врахуванні індивідуальних особливостей суб'єктів управління, оперативному реагуванні на зміни внутрішніх та зовнішніх умов, постійному використанні зворотного зв'язку.

Академічна доброчесність - Сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Академічна мобільність - Можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Андрагогіка - Галузь педагогічної науки, що досліджує закономірності, принципи, методи, форми навчання дорослих, ураховує особливості їхнього життєвого та професійного досвіду, мотивації, самостійності у навчанні.

Болонський процес - Процес створення Європейського простору вищої освіти, започаткований Болонською декларацією 1999 року, спрямований на гармонізацію систем вищої освіти, забезпечення академічної мобільності, визнання кваліфікацій.

Гейміфікація - Застосування ігрових елементів та принципів дизайну у неігрових контекстах, зокрема в освіті, для підвищення мотивації, залученості та результативності здобувачів освіти.

Дизайн-мислення (Design Thinking) - Методологія творчого розв'язання проблем, що передбачає п'ять послідовних етапів: емпатія, визначення проблеми, ідеяція, прототипування, тестування. Орієнтована на створення інноваційних рішень з фокусом на потребах кінцевого користувача.

Інноваційно-дослідницький критерій - Один з шести авторських критеріїв діагностики професійно-творчого розвитку магістрантів, що визначає рівень сформованості дослідницьких компетентностей та здатності до інноваційної діяльності.

Інтеграційно-європейський критерій - Авторський критерій діагностики, що визначає рівень готовності магістранта до інтеграції в європейський освітній простір, здатності працювати згідно з європейськими стандартами.

Креативність - Здатність особистості до створення нового, оригінального, нестандартного у певній сфері діяльності; невід'ємна складова творчо-діяльнісного компонента професійно-творчої компетентності.

Менторство - Форма наставництва, за якої досвідчений науково-педагогічний працівник або випускник програми ділиться професійним досвідом з магістрантом, надає підтримку у його професійному розвитку.

Мовленнєво-комунікативний критерій - Авторський критерій діагностики, що визначає рівень розвитку комунікативної компетентності, мовленнєвої культури та здатності до ефективної професійної комунікації.

Освітня інновація - Новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Педагогічний супровід - Системна діяльність науково-педагогічних працівників, спрямована на підтримку індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти, що включає діагностику, консультування, моніторинг прогресу, корекцію траєкторії розвитку.

Перевернуте навчання (Flipped Classroom) - Модель навчання, при якій теоретичний матеріал здобувачі вивчають самостійно (через відеолекції, тексти), а в аудиторії проходять практичні, дискусійні, проєктні форми роботи.

Поліпарадигмальний підхід - Методологічний підхід, що базується на одночасному використанні кількох наукових парадигм, забезпечуючи цілісне врахування всіх аспектів складного об'єкта дослідження.

Портфоліо професійне - Систематизована добірка матеріалів, що відображає професійний розвиток, досягнення, рефлексію власної діяльності здобувача вищої освіти; інструмент комплексного оцінювання сформованості професійних компетентностей.

Професійно-компетентнісний критерій - Авторський критерій діагностики, що визначає рівень сформованості професійних компетентностей, необхідних для успішної науково-педагогічної діяльності.

Професійно-творча компетентність - Інтегративна характеристика особистості майбутнього магістра, що поєднує професійні знання, уміння, навички з творчими здібностями, інноваційним мисленням, дослідницькими компетентностями та готовністю до неперервного саморозвитку.

Професійно-творчий розвиток - Інтегративний процес формування професійних компетентностей у єдності з творчими здібностями, інноваційним мисленням, дослідницькими компетентностями та готовністю до неперервного саморозвитку.

Рефлексія педагогічна - Здатність педагога до самоаналізу, осмислення власного професійного досвіду, критичного оцінювання діяльності, проєктування саморозвитку.

Рефлексивно-мотиваційний критерій - Авторський критерій діагностики, що визначає рівень розвитку рефлексивних здібностей, мотивації до професійного саморозвитку, ціннісно-сміслових орієнтацій.

Силабус (силлабус) - Документ освітньої програми, що містить детальну характеристику освітнього компонента (дисципліни): мету,

завдання, зміст, методи навчання, форми контролю, критерії оцінювання, рекомендовану літературу.

Студентоцентроване навчання - Підхід до організації освітнього процесу, що передбачає орієнтацію на потреби, інтереси, здібності здобувачів освіти, їх залучення до проектування власної освітньої траєкторії.

SWOT-аналіз - Метод стратегічного аналізу, що передбачає виявлення сильних сторін (Strengths), слабких сторін (Weaknesses), можливостей (Opportunities) та загроз (Threats) певного об'єкта дослідження або суб'єкта розвитку.

Творчо-діяльнісний критерій - Авторський критерій діагностики, що визначає рівень розвитку креативності, здатності до творчої професійної діяльності та інноваційного мислення.

Тренінг – Інтерактивна форма навчання, спрямована на формування практичних навичок, компетенцій через активну участь учасників у спеціально організованих вправах, ролевих іграх, дискусіях.

Тьютор - Педагогічний працівник, який здійснює індивідуальний супровід здобувача вищої освіти, допомагає визначити освітні цілі, обрати освітню траєкторію, розвиває навички самоорганізації та рефлексії.

Цифрова компетентність педагога - Здатність педагогічного працівника впевнено, критично та творчо використовувати інформаційно-комунікаційні технології для досягнення цілей у професійній діяльності.

DigCompEdu (Digital Competence Framework for Educators) - Європейська рамка цифрових компетентностей для педагогів, що включає шість сфер (професійна залученість, цифрові ресурси, навчання та оцінювання, надання можливостей здобувачам, забезпечення цифрової компетентності здобувачів) та шість рівнів володіння (від A1 до C2).

ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System) - Європейська кредитно-трансферна та накопичувальна система, що забезпечує перенесення та накопичення кредитів у межах Європейського простору вищої освіти.

EQF (European Qualifications Framework) - Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя, що визначає 8 рівнів кваліфікацій від базової освіти до докторського рівня; забезпечує співставність кваліфікацій між різними країнами.

Erasmus+ - Програма Європейського Союзу у сфері освіти, навчання, молоді та спорту на 2021–2027 роки, що надає можливості для навчальної мобільності, партнерств для співпраці та підтримки реформ.

ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) - Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, що визначають принципи внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти.

SCAMPER - Техніка креативного мислення, що передбачає модифікацію існуючих ідей за сімома параметрами: Substitute (замінити), Combine (об'єднати), Adapt (адаптувати), Modify (модифікувати), Put to other use (використати по-іншому), Eliminate (виключити), Reverse (обернути).

SMART-цілі - Підхід до формулювання цілей, які мають бути Specific (конкретними), Measurable (вимірюваними), Achievable (досяжними), Relevant (актуальними), Time-bound (обмеженими в часі).

Tuning Educational Structures in Europe - Європейський проєкт з гармонізації освітніх структур, що пропонує методологію формування результатів навчання та компетентностей за освітніми програмами, забезпечує співставність кваліфікацій.

Андрагогічний підхід - Методологічний підхід, що ґрунтується на врахуванні особливостей навчання дорослих, передбачає опору на життєвий і професійний досвід, самокерованість навчання, проблемно-орієнтований характер освітньої взаємодії.

Аксіологічний підхід - Методологічний підхід, що передбачає формування системи цінностей особистості як основи професійної діяльності; пріоритет гуманістичних цінностей, інтеграція особистісних та професійних цінностей.

Акмеологічний підхід - Методологічний підхід, спрямований на дослідження закономірностей досягнення вершин професійного та особистісного розвитку, самоактуалізації, реалізації творчого потенціалу.

Інтерактивні методи навчання - Методи активного навчання, що передбачають взаємодію учасників освітнього процесу, обмін думками, спільну діяльність, активну роль здобувачів освіти.

Кейс-метод (Case Study) - Метод активного навчання, що передбачає аналіз реальних професійних ситуацій (кейсів) з подальшим виробленням рішень; розвиває аналітичне мислення, здатність застосовувати теоретичні знання на практиці.

Компетентнісний підхід - Методологічний підхід в освіті, що орієнтує освітній процес на формування інтегральних, загальних та фахових компетентностей здобувачів освіти, забезпечує відповідність європейським стандартам якості вищої освіти.

Коучинг - Технологія супроводу професійного розвитку, що передбачає партнерську взаємодію коуча та клієнта, спрямована на досягнення клієнтом професійних та особистісних цілей через розкриття його внутрішнього потенціалу.

Латеральне мислення - Концепція мислення, розроблена Е. де Боно, що передбачає нестандартні, креативні підходи до розв'язання проблем; включає техніки «Шість капелюхів мислення», «Випадкове слово», «Провокація» та інші.

Методологія дослідження - Сукупність принципів, методів, форм та засобів організації наукового дослідження; включає методологічні підходи, теоретичні концепції, методи збору та обробки даних.

Освіта дорослих - Складова системи освіти, спрямована на реалізацію освітніх потреб особистості, пов'язаних з її професійною та особистісною самореалізацією, формальною та неформальною освітою впродовж життя.

Особистісно-орієнтований підхід - Методологічний підхід, що ставить у центр освітнього процесу особистість здобувача з його

індивідуальними особливостями, потребами, здібностями; передбачає індивідуалізацію освітніх траєкторій.

Поліпарадигмальність - Методологічна особливість сучасних педагогічних досліджень, що передбачає одночасне використання кількох наукових парадигм для цілісного врахування всіх аспектів складного об'єкта дослідження.

Проектна технологія - Освітня технологія, що базується на самостійній чи груповій роботі здобувачів над проектами — комплексними завданнями, що мають практичну значущість, чітко визначені етапи та результат.

Резильєнтність (педагогічна) - Психологічна стійкість педагога до стресових впливів, здатність зберігати ефективність професійної діяльності в умовах криз, відновлюватися після травматичних подій, адаптуватися до змінюваних умов.

Синергетичний підхід - Методологічний підхід, що розглядає об'єкти дослідження як складні відкриті системи, здатні до самоорганізації; передбачає врахування нелінійності розвитку, потенціалу синергетичної взаємодії.

Системний підхід - Методологічний підхід, що розглядає об'єкт дослідження як цілісну систему із взаємопов'язаними компонентами, забезпечує виявлення системоутворюючих зв'язків, цілісність аналізу та управлінського впливу.

Соціальний капітал в освіті - Сукупність соціальних зв'язків, мереж професійної комунікації, довірчих стосунків між учасниками освітнього процесу, що забезпечують ефективність освітньої діяльності та сприяють професійному розвитку.

Сторітелінг (Storytelling) - Освітня технологія подачі інформації через розповідання історій, що сприяє кращому запам'ятовуванню навчального матеріалу, емоційному залученню здобувачів освіти, формуванню ціннісних орієнтирів.

Студентоцентрований підхід - Підхід до організації освітнього процесу, що ставить у центр потреби, інтереси, здібності здобувачів освіти, передбачає їх активну участь у проектуванні освітнього процесу.

Творчий потенціал - Сукупність творчих здібностей, мотивації до творчої діяльності, особистісних якостей, що забезпечують здатність особистості до створення оригінальних, нестандартних, інноваційних продуктів у певній сфері діяльності.

Технологія TRIZ (Теорія розв'язання винахідницьких задач) - Систематичний підхід до розв'язання творчих проблем, заснований на виявленні суперечностей у системі та використанні типових прийомів їх вирішення.

Універсальний дизайн в освіті - Концепція проектування освітнього процесу, навчальних матеріалів, освітнього середовища таким чином, щоб вони були максимально доступними для всіх учасників, незалежно від їхніх особливостей та потреб.

Цифровий освітній ресурс - Електронні освітні матеріали, що використовуються в освітньому процесі та представлені у формі мультимедійних, інтерактивних, текстових, графічних, аудіо- чи відеоматеріалів.

Якість вищої освіти - Відповідність умов освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, потребам особистості, інтересам суспільства та держави.

Магістерська кваліфікаційна робота - Підсумкова кваліфікаційна робота здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти, що демонструє його професійну зрілість, здатність до самостійного наукового дослідження, готовність до науково-педагогічної діяльності.

Дидактика вищої школи - Галузь педагогіки, що вивчає закономірності, принципи, методи, форми, засоби навчання у закладах вищої освіти, особливості освітнього процесу для здобувачів вищої освіти.

Інтерактивна лекція - Сучасна форма лекції, що передбачає активне залучення здобувачів освіти через запитання, обговорення, мікрозавдання, опитування з використанням цифрових інструментів (Mentimeter, Slido та інших).

Освітній простір - Цілісне середовище здійснення освітньої діяльності, що включає матеріально-технічну базу, інформаційне забезпечення, нормативно-правову основу, психолого-педагогічні умови, кадрове забезпечення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гриньова В. М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспекти) : монографія. Харків : Основа, 1998. 300 с.
2. Гриньова М. В., Кононова М. М. Саморегуляція навчальної діяльності та професійний розвиток студентської молоді : монографія. Полтава : Астроя, 2021. 384 с.
3. Даниленко Л. І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : монографія. Київ : Міленіум, 2004. 354 с.
4. Дубасенюк О. А. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності : монографія. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2003. 192 с.
5. Єльнікова Г. В. Наукові основи адаптивного управління закладами та установами загальної середньої освіти : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти АПН України. Київ, 2005. 641 с.
6. Єльнікова Г. В. Основи адаптивного управління : курс лекцій. Харків : Видавнича група «Основа», 2004. 128 с.
7. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 20.06.2023).
8. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 20.06.2023).
9. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : монографія. Черкаси : Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 608 с.
10. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. Київ : Педагогічна думка, 2009. 520 с.
11. Кремень В. Г., Ільїн В. В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції : підручник. Київ : Книга, 2005. 528 с.

12. Луговий В. І. Європейська концепція компетентнісного підходу у вищій школі та проблеми її реалізації в Україні. Педагогіка і психологія. 2009. № 2. С. 13–25.
13. Маслов В. І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2007. 150 с.
14. Олійник В. В. Наукові основи управління підвищенням кваліфікації педагогічних працівників профтехосвіти : монографія. Київ : Міленіум, 2003. 594 с.
15. Освіта в інформаційному суспільстві: до постановки проблеми / В. Г. Кремень. Вища освіта України. 2013. № 1. С. 5–14.
16. Про актуальне в методичній діяльності: думки й поради експертів : практико зорієнтований посіб. / авт.-упор. Т. М. Сорочан, М. І. Скрипник ; за наук. ред. В. В. Сидоренко. Київ : Агроосвіта, 2017. 728 с.
17. Рожнова Т. Є. Управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук: концептуальні підходи. Імідж сучасного педагога. 2022. Вип. 6 (207). С. 27–33.
18. Рябова З. В. Теоретико-методологічні засади маркетингового управління навчальною діяльністю інститутів післядипломної педагогічної освіти : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.06. Київ, 2013. 528 с.
19. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підручник. Київ : Міленіум, 2006. 346 с.
20. Сисоєва С. О., Поясок Т. Б. Психологія і педагогіка : підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2008. 532 с.
21. Сорочан Т. М. Розвиток професіоналізму керівників загальноосвітніх навчальних закладів у системі післядипломної освіти : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти АПН України. Київ, 2005. 478 с.

22. Сущенко Т. І. Педагогічний процес у вищій школі : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2009. 148 с.
23. Хоружа Л. Л. Етична компетентність майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика : монографія. Київ : Преса України, 2003. 320 с.
24. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність. Тернопіль : Мандрівець, 2009. 360 с.
25. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). Київ : ТОВ «ЦС», 2015. 32 с. URL: https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf (дата звернення: 20.06.2023).
26. Bologna Follow-Up Group. The European Higher Education Area in 2020: Bologna Process Implementation Report. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2020. URL: <https://ehea.info> (last accessed: 20.06.2023).
27. Council Recommendation of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning. Official Journal of the European Union. 2018. C 189. P. 1–13.
28. Redecker C. European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu / ed. by Y. Punie. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2017. 95 p. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC107466> (last accessed: 20.06.2023).
29. European Commission. Erasmus+ Programme Guide. Brussels : European Commission, 2022. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide> (last accessed: 20.06.2023).
30. Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning. Official Journal of the European Union. 2008. C 111. P. 1–7.
31. Ferrari A. DIGCOMP: A Framework for Developing and Understanding Digital Competence in Europe / ed. by Y. Punie, B. N. Brečko. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2013. 50 p.

32. Knowles M. S., Holton E. F., Swanson R. A. *The Adult Learner: The Definitive Classic in Adult Education and Human Resource Development*. 8th ed. London ; New York : Routledge, 2015. 402 p.
33. *Tuning Educational Structures in Europe. Reference Points for the Design and Delivery of Degree Programmes in Education*. Bilbao : Universidad de Deusto, 2009. URL: <http://tuningacademy.org/> (last accessed: 20.06.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

АНКЕТА САМООЦІНКИ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ

Шановні магістранти!

Запрошуємо Вас взяти участь в анкетуванні з метою самооцінки Вашого професійно-творчого розвитку. Оцініть кожне твердження за 5-бальною шкалою:

- 5 – повністю погоджуюсь;
- 4 – скоріше погоджуюсь;
- 3 – частково погоджуюсь;
- 2 – скоріше не погоджуюсь;
- 1 – не погоджуюсь.

ПРОФЕСІЙНО-КОМПЕТЕНТІСНИЙ КРИТЕРІЙ:

1. Володію досконало педагогічними знаннями та вміннями.
2. Вмію створювати якісні навчальні програми та силабуси.
3. Застосовую широкий спектр інтерактивних методів навчання.
4. Володію психолого-педагогічними компетентностями.
5. Дотримуюсь етичних норм у професійній діяльності.

ІНТЕГРАЦІЙНО-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КРИТЕРІЙ:

6. Знаю європейські стандарти освіти (ESG, EQF, DigCompEdu).
7. Володію цифровими компетентностями відповідно до DigCompEdu.
8. Маю досвід міжнародної співпраці та академічної мобільності.
9. Володію іноземними мовами на рівні B2 та вище.
10. Готовий/а працювати в європейському освітньому просторі.

ІННОВАЦІЙНО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ КРИТЕРІЙ:

11. Володію методологією педагогічного дослідження.
12. Маю публікації у наукових виданнях.
13. Активно беру участь у наукових конференціях.
14. Готовий/а впроваджувати освітні інновації.
15. Здатен/здатна до оригінальних наукових досліджень.

МОВЛЕННЄВО-КОМУНІКАТИВНИЙ КРИТЕРІЙ:

16. Володію високою мовленнєвою культурою та грамотністю.
17. Вільно володію професійною термінологією.
18. Ефективно комунікую зі здобувачами та колегами.
19. Володію навичками публічних виступів.
20. Вільно володію іноземними мовами для професійної комунікації.

ТВОРЧО-ДІЯЛЬНІСНИЙ КРИТЕРІЙ:

21. Здатен/здатна генерувати нові ідеї та рішення.
  22. Створюю оригінальні навчально-методичні матеріали.
  23. Застосовую творчі методи у професійній діяльності.
  24. Експериментую з новими педагогічними технологіями.
  25. Розвиваю власний унікальний педагогічний стиль.
- РЕФЛЕКСИВНО-МОТИВАЦІЙНИЙ КРИТЕРІЙ:**
26. Регулярно здійснюю рефлексію власної діяльності.
  27. Маю високу мотивацію до професійного саморозвитку.
  28. Усвідомлюю власні сильні сторони та зони розвитку.
  29. Маю індивідуальний план професійно-творчого розвитку.
  30. Прагну до неперервного навчання впродовж життя.

Дякуємо за участь!

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ

ПІБ магістранта: _____
Спеціальність: 011 «Освітні, педагогічні науки»
Освітньо-професійна програма: _____
Рік навчання: _____
Науковий керівник: _____
Тьютор: _____

1. РЕЗУЛЬТАТИ ДІАГНОСТИКИ (початкової)

Професійно-компетентнісний критерій: _____ балів
Інтеграційно-європейський критерій: _____ балів
Інноваційно-дослідницький критерій: _____ балів
Мовленнєво-комунікативний критерій: _____ балів
Творчо-діяльнісний критерій: _____ балів
Рефлексивно-мотиваційний критерій: _____ балів

Загальний рівень: _____ балів (Високий / Середній / Низький)

2. МЕТА ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ (на рік):

_____

3. ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ ЗА КРИТЕРІЯМИ:

Професійно-компетентнісний:

_____

Інтеграційно-європейський:

_____

Інноваційно-дослідницький:

_____

Мовленнєво-комунікативний:

_____

Творчо-діяльнісний:

_____

Рефлексивно-мотиваційний:

_____

4. ЗАПЛАНОВАНІ ЗАХОДИ:

Навчальна діяльність:

- _____ вибрані освітні КОМПОНЕНТИ:

_____

• _____ спецкурси:

Дослідницька діяльність:

- тема кваліфікаційної роботи: _____
- заплановані публікації: _____
- участь у конференціях: _____

Міжнародна співпраця:

- програми мобільності: _____
- міжнародні проекти: _____
- мовна підготовка: _____

Творча діяльність:

- освітні інновації: _____
- _____ творчі _____ проекти:

5. ТЕРМІНИ РЕАЛІЗАЦІЇ:

Семестр _____ 1:

Семестр _____ 2:

6. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

Дата складання плану: _____

Підпис магістранта: _____

Підпис тьютора: _____

Підпис наукового керівника: _____

СТРУКТУРА РЕФЛЕКСИВНОГО ЩОДЕННИКА МАГІСТРАНТА

Рефлексивний щоденник є важливим інструментом професійного саморозвитку магістранта. Систематичне ведення щоденника сприяє формуванню рефлексивної культури, осмисленню професійного досвіду, виявленню зон розвитку, плануванню саморозвитку. Запропонована структура є рекомендованою; магістрант може адаптувати її відповідно до власних потреб.

ЧАСТИНА 1. ВСТУПНА

1.1.	ПІБ	магістранта:
1.2.	Період ведення	щоденника:
1.3.	Особисте професійне	кредо:
1.4. Цілі ведення щоденника:		

ЧАСТИНА 2. ЩОТИЖНЕВІ ЗАПИСИ

Щотижня магістрант здійснює запис, що включає такі компоненти:

Тиждень № ___ (дата: _____)

А. Огляд тижня (200–300 слів):

- ключові події тижня (заняття, проекти, зустрічі);
- нові знання та навички, отримані цього тижня;
- найбільші виклики та труднощі;
- емоційний стан протягом тижня.

Б. Рефлексія значущої події тижня (за моделлю Гіббса):

1. Опис (Description). Опишіть конкретну подію, що мала найбільше значення цього тижня. Що сталося? Хто був задіяний? Який був контекст?

2. Почуття (Feelings). Які емоції та почуття Ви переживали до, під час і після події? Що вплинуло на ці почуття?

3. Оцінка (Evaluation). Що було позитивним у цій ситуації? Що було негативним? Який внесок зробили інші учасники?

4. Аналіз (Analysis). Чому ситуація склалася саме так? Які фактори (особистісні, ситуативні, контекстуальні) вплинули на її розвиток? Які теоретичні концепції допомагають зрозуміти ситуацію?

5. Висновки (Conclusion). Які уроки винесли з цієї ситуації? Що можна було зробити інакше? Які альтернативи були можливими?

6. План дій (Action Plan). Що Ви робитимете інакше у подібних ситуаціях у майбутньому? Які конкретні дії плануєте з огляду на цей досвід?

В. Прогрес за цілями розвитку (100–150 слів):

- яких цілей вдалося досягти цього тижня?
- що залишилося невиконаним та чому?

- які корекції потрібно внести в індивідуальний план розвитку?

Г. Ключові інсайти та відкриття:

- найважливіше відкриття чи усвідомлення тижня;
- “Aha!” момент — раптове розуміння;
- зміна в розумінні певного професійного питання.

Д. Запитання для подальшого дослідження:

- що хочу дізнатися більше?
- які питання залишилися без відповіді?
- які ресурси можуть допомогти у пошуку відповідей?

Е. План на наступний тиждень:

- 3–5 конкретних дій, які потрібно виконати;
- пріоритети тижня;
- очікувані результати.

Є. Цитата тижня (опціонально):

ЧАСТИНА 3. ЩОМІСЯЧНИЙ ОГЛЯД

- У кінці кожного місяця магістрант здійснює узагальнюючий огляд за такою структурою:

- ключові досягнення місяця;
- найважливіші виклики та як їх було подолано;
- динаміка професійного розвитку;
- аналіз досягнення місячних цілей;
- корекція цілей на наступний місяць.

ЧАСТИНА 4. ПІДСУМКОВА РЕФЛЕКСІЯ

Наприкінці семестру (року) магістрант здійснює підсумкову рефлексію (3–5 сторінок), що включає: найважливіші досягнення періоду; ключові інсайти професійного розвитку; трансформації у професійній ідентичності; уроки, винесені з найбільших викликів; оновлене професійне бачення (vision); план подальшого розвитку на наступний період.

➤ Технічні рекомендації щодо ведення щоденника:

- формат — паперовий або цифровий (Google Docs, Notion, Day One);
- частота — мінімум 1 раз на тиждень (рекомендовано 2–3 рази);
- обсяг — 500–800 слів на тиждень;
- приватність — особистий документ, не обов'язково ділитися;
- регулярність — обрати конкретний день та час для записів;
- чесність — щоденник для саморозвитку, не для оцінки;
- конкретність — уникати загальних фраз, наводити приклади;
- теоретичність — пов'язувати досвід з вивченими концепціями;
- дієвість — кожна рефлексія має завершуватися конкретними діями.

ПЕДАГОГІЧНІ КЕЙСИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

У додатку наведено десять авторських педагогічних кейсів для роботи зі здобувачами вищої освіти другого (магістерського) рівня. Кейси відображають типові професійні ситуації, з якими можуть стикатися майбутні науково-педагогічні працівники, та сприяють розвитку всіх шести компонентів професійно-творчої компетентності. Кожен кейс супроводжується запитаннями для аналізу та рекомендаціями щодо роботи.

Кейс 1. «Інтеграція цифрових технологій в освітній процес».

Молодий викладач закладу вищої освіти прагне впровадити в освітній процес сучасні цифрові інструменти (Kahoot, Mentimeter, Google Classroom). Однак студенти різних курсів реагують неоднаково: молодші курси з ентузіазмом сприймають інновації, тоді як старшокурсники надають перевагу традиційним формам навчання. Колеги-викладачі також скептично ставляться до цифрових інструментів, вважаючи їх «розвагою». Як ефективно впровадити цифрові інструменти, забезпечивши залученість усіх категорій здобувачів та підтримку колег?

Запитання для аналізу:

- які стратегії впровадження інновацій можна використати?
- як подолати опір змінам з боку здобувачів та колег?
- як адаптувати цифрові інструменти до різних потреб студентів?
- як аргументувати педагогічну цінність цифрових інструментів?

Кейс 2. «Конфлікт інтересів при оцінюванні».

Викладач кафедри одночасно є магістрантом цієї ж кафедри. У межах освітнього компонента він має оцінювати своїх однокурсників — інших магістрантів. Деякі з них є його колегами по роботі, з якими склалися дружні стосунки. Інші — представляють опозиційну фракцію в кафедральних дискусіях. Як зберегти об'єктивність оцінювання та уникнути конфлікту інтересів?

Запитання для аналізу:

- які етичні принципи стосуються цієї ситуації?
- які процедури можна запровадити для забезпечення об'єктивності?
- чи слід викладачу повідомити про конфлікт інтересів керівництво?
- як це питання регулюється Кодексом академічної доброчесності?

Кейс 3. «Інклюзивне навчання у магістратурі».

До магістерської групи спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» приєднується здобувач з порушенням слуху. Викладачі кафедри не мають досвіду роботи з такими студентами. Освітнє середовище також не повністю адаптоване (немає сурдоперекладача, навчальні матеріали лише в

аудіоформаті). Які кроки слід здійснити для забезпечення повноцінної освітньої взаємодії?

Запитання для аналізу:

- які нормативно-правові документи регулюють інклюзивну освіту в Україні?
- які адаптації освітнього процесу необхідні?
- які компетентності мають розвинути викладачі?
- як забезпечити повну участь здобувача в освітньому процесі?

Кейс 4. «Дистанційне навчання в умовах кризи».

У зв'язку з енергетичними обмеженнями та повітряними тривогами заклад вищої освіти переходить на гнучкий формат навчання. Частина магістрантів проживає на територіях з частими відключеннями електроенергії та обмеженим інтернетом. Інші — за кордоном (внутрішньо переміщені особи та ті, хто навчається дистанційно). Як організувати освітній процес, забезпечивши доступність для всіх?

Запитання для аналізу:

- які моделі гібридного навчання найбільш ефективні?
- як забезпечити асинхронну участь здобувачів?
- які цифрові платформи варто використовувати?
- як підтримувати залученість здобувачів у складних умовах?

Кейс 5. «Академічна доброчесність та плагіат».

Викладач виявив у магістерській роботі здобувача значні фрагменти, скопійовані з інтернет-джерел без посилань. Здобувач стверджує, що не знав про правила цитування та що подібний підхід є нормою серед інших магістрантів. Кейс набуває розголосу серед інших здобувачів. Як діяти викладачу, щоб не лише розв'язати конкретну ситуацію, а й сформувати культуру академічної доброчесності?

Запитання для аналізу:

- які процедури передбачено законодавством та локальними актами?
- як збалансувати наслідки для здобувача та можливості для розвитку?
- як використати кейс для навчальних цілей групи?
- які превентивні заходи можна впровадити?

Кейс 6. «Підготовка до міжнародної конференції».

Магістрант отримав можливість представити свої наукові результати на міжнародній конференції в європейському університеті. Це його перший досвід виступу англійською мовою перед міжнародною академічною аудиторією. Часу на підготовку — 2 місяці. Магістрант відчуває значну тривогу, сумнівається у власному рівні англійської мови, не впевнений у методології презентації наукових результатів. Як науковому керівнику організувати ефективну підготовку магістранта?

Запитання для аналізу:

- які компоненти підготовки до міжнародного виступу є ключовими?

- як подолати мовний бар'єр та страх публічного виступу?
- які моделі викладу наукових результатів прийняті в європейській академічній практиці?
- які ресурси можуть допомогти у підготовці?

Кейс 7. «Творчий конфлікт у наукових поглядах».

Магістрант пропонує дослідження, що передбачає радикально новий методологічний підхід до традиційної педагогічної проблеми. Науковий керівник дотримується класичної методології та пропонує більш «безпечний» варіант теми. Магістрант наполягає на оригінальному підході, посиляючись на його відповідність сучасним науковим тенденціям. Як знайти оптимальне рішення, що поєднало б наукову новизну та академічну обґрунтованість?

Запитання для аналізу:

- як збалансувати інновації та академічну традицію?
- як організувати конструктивний науковий діалог?
- які критерії допомагають оцінити наукову обґрунтованість нового підходу?
- як забезпечити академічну свободу здобувача?

Кейс 8. «Робота з висококонфліктним здобувачем».

У магістерській групі є здобувач, який часто конфліктує з викладачами та колегами: оскаржує оцінки, наполягає на тому, що його думка єдино правильна, не приймає конструктивну критику. Інші магістранти уникають взаємодії з ним, що ускладнює групову роботу. Водночас здобувач демонструє високий академічний потенціал. Як викладачу організувати ефективну взаємодію з цим здобувачем?

Запитання для аналізу:

- які можуть бути причини конфліктної поведінки?
- які стратегії взаємодії з конфліктними особистостями є ефективними?
- як використати потенціал здобувача в освітньому процесі?
- як підтримати інших магістрантів у груповій роботі?

Кейс 9. «Психоемоційна підтримка в умовах війни».

Магістрантка, яка залишила місце проживання внаслідок бойових дій, втратила близьких та переживає посттравматичний стресовий розлад. Незважаючи на труднощі, вона прагне продовжувати магістерські студії. Викладачі помічають її пригнічений стан, проблеми з концентрацією, частий пропуск занять. Як можуть викладачі допомогти, не виходячи за межі своїх професійних компетенцій?

Запитання для аналізу:

- які межі психологічної підтримки з боку викладача?
- які навчальні адаптації можна запропонувати?
- куди можна перенаправити здобувачку для отримання професійної допомоги?
- як організувати підтримуюче освітнє середовище?

Кейс 10. «Розробка спільної освітньої програми з європейським університетом».

Кафедрі запропоновано розробити спільну (joint degree) магістерську програму з європейським університетом-партнером. Це нова можливість для закладу, але вона потребує суттєвого узгодження освітніх стандартів, мови викладання, процедур оцінювання, форм мобільності. Як ефективно організувати цей проєкт, забезпечивши якість програми та інтереси обох сторін?

Запитання для аналізу:

- які міжнародні стандарти регулюють спільні програми?
- як узгодити навчальні плани та вимоги?
- які можливості та виклики має формат joint degree?
- як забезпечити академічну мобільність здобувачів?

Методичні рекомендації щодо роботи з кейсами:

- кейси можна використовувати на семінарських заняттях, тренінгах, як завдання для самостійної роботи;
- оптимальною є робота в малих групах (3–5 осіб) з подальшою презентацією рішень;
- кожне рішення має містити: аналіз проблеми, кілька альтернатив, обґрунтування оптимального варіанту, план дій;
- заохочується пошук додаткових ресурсів (нормативні документи, наукова література, експертні висновки);
- обов'язковим компонентом є рефлексія: як розв'язання кейсу пов'язане з розвитком професійно-творчої компетентності.